

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Hallinto | Sisäministeriön julkaisuja 2020:4

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 200) tilinpäätös 2019

Sisäministeriön julkaisuja 2020:4

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 200) tilinpäätös 2019

Sisäministeriö Helsinki 2020

Sisäministeriö

ISBN PDF: 978-952-324-314-9

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Sisäministeriö	29.2.2020	
Julkaisun nimi	Sisäministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 200) tilinpäätös 2019		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sisäministeriön julkaisuja 2020:4		
Diaari/hankenumero	SMDno-2019-1788	Teema	Hallinto
ISBN PDF	978-952-324-314-9	ISSN PDF	2490-077X
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-314-9		
Sivumäärä	85	Kieli	suomi
Asiasanat	Tilinpäätös, talous, toimintakertomus		
Tiivistelmä	<p>Sisäministeriön kirjanpitoyksikön vuoden 2019 tilinpäätös koostuu toimintakertomuksesta, talousarvion toteumista kuvaavasta toteumalaskelmasta, tuottoja ja kuluja kuvaavasta tuotto- ja kululaskelmasta, tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavasta taseesta ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista.</p> <p>Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä raportoinnin ministeriön toiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös sisäisen valvonnan arviointilausuman, kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedot väärinkäytöksistä.</p>		
Kustantaja	Sisäministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Inrikesministeriet	29.2.2020	
Publikationens titel	Bokslut för Inrikesministeriets bokföringsenhet 2019 (BFE 200)		
Publikationsseriens namn och nummer	Inrikesministeriets publikationer 2020:4		
Diarie-/projektnummer	SMDno-2019-1788	Tema	Förvaltning
ISBN PDF	978-952-324-314-9	ISSN PDF	2490-077X
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-314-9		
Sidantal	85	Språk	finska
Nyckelord	bokslut, ekonomi, verksamhetsberättelse		
Referat	<p>Bokslutet för 2019 för Inrikesministeriets bokföringsenhet består av en verksamhetsberättelse, utfallskalkyler som redogör för utfallet av budgeten, en intäcks- och kostnadskalkyl som redogör för intäkterna och kostnaderna, en balansräkning som redogör för den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och uppgifter som lämnas i bilagor.</p> <p>Den verksamhetsberättelse som ingår i bokslutet innehåller ledningens verksamhetsrapport, en rapport över de samhälleliga verkningarna av ministeriets verksamhet, en beskrivning av den funktionella effektiviteten, avkastningen och kvalitetsledningen samt om hanteringen av mänskliga resurser. Verksamhetsberättelsen innehåller också ett utlåtande om bedömningen av den interna kontrollen, resultaten av helhetsbedömningarna och sammanfattningar av oegentligheter.</p>		
Förläggare	Inrikesministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

1	Toimintakertomus	7
1.1	Johdon katsaus	7
1.2	Tuloksellisuus.....	12
1.3	Vaikuttavuus.....	14
1.3.1	Sisäministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet 2019–2023	16
1.3.2	Ministeriön sisäisen kehittämisen tavoitteet	33
1.3.4	Kriisinhallintakeskuksen tavoitteet.....	42
1.3.5	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	44
1.4	Toiminnallinen tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta	45
1.4.1	Toiminnallinen tuottavuus, taloudellisuus ja suoritteiden määrät.....	45
1.4.2	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	47
1.4.3	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	47
1.5	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	48
1.6	Tilinpäätösanalyysi.....	51
1.6.1	Rahoituksen rakenne.....	51
1.6.2	Talousarvion toteutuminen	54
1.6.3	Tuotto- ja kululaskelma.....	58
1.6.4	Tase	60
1.7	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	61
1.8	Arviointien tulokset	63
1.9	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	64
2	Sisäministeriön talousarvion toteumalaskelma.....	66
3	Sisäministeriön tuotto- ja kululaskelma	73
4	Sisäministeriön tase.....	74

5	Liitetiedot	75
5.1	Tilinpäätöslaskelmien liitteet.....	75
6	Allekirjoitukset.....	85

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Vuosi 2019 oli monella tavalla poikkeuksellinen sisäministeriössä ja koko valtioneuvostossa. Hallitusten vaihtumiset, hallitusohjelman valmistelu ja toimeenpano sekä EU-puheenjohtajakausi edellyttivät ministeriöltä aika ajoin hyvinkin nopeaa reagointia ja tiivistä työskentelyä. Hallitusten ja eduskunnan edellyttämät tehtävät ja linjaukset pystyttiin kuitenkin toteuttamaan ja ministeriö saavutti toiminnalleen asetetut tavoitteet keskeisissä tehtävissään eli säädösvalmistelussa, hallinnonalan ohjauksessa sekä kansainvälisissä tehtävissä muutosten tuomista haasteista huolimatta.

Suomi toimi EU:n neuvoston puheenjohtajana vuoden 2019 heinäkuun alusta joulukuun loppuun. Puolivuotiskautensa aikana puheenjohtajamaa johti puhetta neuvoston kokouksissa ministeri- ja virkamiestasolla, vei eteenpäin EU:n lainsäädäntötyötä neuvostossa ja huolehti EU-asioiden käsittelyn jatkuvuudesta ja yhteistyöstä jäsenmaiden välillä. Suomen puheenjohtajakauden prioriteetteja olivat yhteisten arvojen ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen, kilpailukykyisempi ja sosiaalisesti eheämpi unioni, EU:n aseman vahvistaminen globaalina ilmastojohtajana ja kansalaisten kokonaisturvallisuuden takaaminen.

Suomen puheenjohtajuuskausi osui haastavaan kohtaan keskeisten EU-instituutioiden vaihdoksessa. Koska edistettävää lainsäädäntöä oli vähemmän, tämä toisaalta tarjosi mahdollisuuden keskittyä EU:n tulevaisuuden kannalta tärkeisiin strategisiin painopisteisiin. Haasteista huolimatta ministeriö ja puheenjohtajakauden tehtäviin kiinnitetyt sisäministeriön virkamiehet onnistuivat hyvin tehtävissään ja puheenjohtajakausi vietiin onnistuneesti läpi.

Suomen keskeisin sisäisen turvallisuuden haaste on laajeneva, monimuotoinen syrjäytyminen. Se lisää yhteiskunnallisten häiriöiden riskiä ja määrittelee suurelta osin

tarpeen turvallisuusviranomaisten tuottamille palveluille. Väkivaltainen radikalisoituminen ja ääriliikkeiden voimistuminen ovat syrjäytymisen äärimmäisiä seurauksia. Väestön kokemukset epäkohdista ja kansainväliset esimerkit kasvattavat yhteiskunnallisten levottomuuksien mahdollisuutta. Kokonaisrikollisuus on laskenut yleisen hyvinvoinnin lisääntyttyä, mutta hyvinvointi ja turvallisuus eivät jakaudu tasaisesti eri väestöryhmien kesken.

Maahantuloon liittyvä ennakoimattomuus, ilmastonmuutoksesta johtuvat sään ääri-ilmiöt ja teknologiasta riippuvaisen yhteiskunnan haavoittuvuus ovat uhkia, joihin turvallisuusviranomaisten on lähivuosina varauduttava. Onnettomuuksien ehkäisyssä korostuvat ympäristöturvallisuus ja ekologiset näkökulmat sekä ihmisten valmiudet havaita toimintaympäristön riskit ja toimia niihin nähden ennakoivasti. Meriliikenteen kasvu haastaa sisäisen turvallisuuden viranomaiset ylläpitämään johtamis- ja toimintavalmiutta merellisissä monialaonnettomuuksissa sekä osallistumaan merellisen ympäristön suojeluun.

Suurin osa ensimmäistä oleskelulupaa hakevista ulkomaalaisista haki lupaa työn, perheen ja opiskelun perusteella. Hakuperusteista työperusteinen maahanmuutto kasvoi eniten ja nousi ensimmäistä kertaa ohi perheperusteisten hakijoiden määrän. Myös huomattava määrä EU-maiden kansalaisia muuttaa Suomeen vuosittain. Turvapaikanhakijoiden tulo Suomeen on rauhoittunut merkittävästi, ja uusien hakemusten määrä on laskenut edeltäviä vuosia alemmalle tasolle. Kansainvälistä suojelua saavat ovat vain pieni osa Suomeen muuttavista, vaikka julkisuudessa keskustellaan erityisesti tästä maahanmuuttajaryhmästä.

Kansalaisten turvallisuus ja turvallisuuden kokemukset sekä perus- ja ihmisoikeuksien kunnioitus ovat nykyisen hallitusohjelman mukaan suomalaisen demokratian ja hyvinvointiyhteiskunnan ydintä. Turvallisuus tai sen kokemus eivät jakaudu tasaisesti. Arjen toistuvat turvallisuusongelmat kasautuvat hyvin voimakkaasti pienelle väestöosalle. Alle viisi prosenttia väestöstä tekee yli puolet kaikista rikoksista ja 10 % väestöstä kokee yli kaksi kolmasosaa kaikesta väkivallasta. Lisäksi rikosten uhrin ja tekijän ovat usein samoja henkilöitä eri tilanteissa ja elämänvaiheissa. Haavoittuvimmassa asemassa yhteiskunnassa ovat ne väestöryhmät, joiden kohdalla risteytyy useampi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain sisältämistä perusteista, esimerkiksi yksin asuvat iäkkäät alhaisella tulotasolla, kehitysvammaiset tytöt, maahanmuuttajataustaiset vammaiset, syrjäytyneet nuoret miehet tai seksuaali- ja sukupuoli vähemmistöihin kuuluvat maahanmuuttajat. Tällaisen haavoittuvuuden kasautumisen johdosta turvallisuutta täytyy kyetä tuottamaan nykyistä kohdennetummin niissä paikoissa ja väestöryhmissä, joita turvallisuusongelmat yleisimmin koskettavat.

Muuttuva turvallisuusympäristö vaatii yhteistä tilannekuvaa, uusia toimintatapoja ja yhteistyötä. Turvallisuuden tunteen säilyttäminen vaatii digitalisaation tuomista mahdollisuuksista huolimatta myös viranomaisten näkyvää läsnäoloa.

Sisäministeriön hallinnonalan konsernistrategia julkaistiin elokuussa. Hallitusohjelmaan kytkeytyvän ja sitä toimeenpanevan konsernistrategian valmistelua tehtiin laajassa yhteistyössä hallinnonalan virastojen ja toimijoiden kanssa. Valmistelun aikana järjestettiin useita tilaisuuksia, joiden tavoitteena oli osallistaa mahdollisimman laaja joukko valmisteluun ja joissa pyrittiin varmistamaan yhteiset suuntaviivat ja tavoitteet. Sisäisen turvallisuuden selonteon valmistelu käynnistyi vuonna 2019.

Sisäministeriö pyrki aktiivisesti varmistamaan talousarvio- ja kehysprosesseissa, että maahanmuutto- ja turvallisuusviranomaisten toimintakyky varmistetaan, uusiin turvallisuusuhkiin voidaan varautua ja sitä kautta kansalaisten turvallisuuden tunne voi vahvistua. Riittävien resurssien pitkäjänteinen varmistaminen on ehdoton edellytys viranomaisten palvelutason säilymiselle ja näkyvälle läsnäololle tulevinakin vuosina.

Sisäministeriö kehittää aktiivisesti ja pitkäjänteisesti ministeriön lainvalmistelun laatua. Ministeriössä toteutettiin vuoden 2019 aikana ministeriön lainvalmistelun laadun arviointi- ja kehittämishanke. Hankkeessa arvioitiin edellisen vaalikauden lainvalmistelun perusteella ministeriön lainvalmistelutyön vahvuuksia ja kehittämiskohteita ja tehtiin ehdotukset toimenpiteistä laadun kehittämiseksi ottaen huomioon uudessa hallitusohjelmassa lainvalmistelun laadulle asetetut tavoitteet ja valtioneuvostossa käynnissä olevat kehittämishankkeet.

Siviilitiedustelua koskeva lainsäädäntö tuli voimaan kesäkuussa. Lainsäädännöllä parannetaan Suomen mahdollisuuksia suojautua kansallisen turvallisuuden uhkilta esimerkiksi terrorismilta, vieraiden valtioiden Suomeen kohdistamalta vakoilulta tai elintärkeän infrastruktuurin lamauttamiselta. Uusien toimivaltuuksien ja tiedustelumenetelmien tarkoituksena on tuottaa välttämätöntä tietoa kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta ylimmän valtiojohtoon päätöksenteon tueksi sekä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Siviilitiedustelua koskevan lainsäädännön voimaan tultua sisäministeriöön perustettiin heinäkuun alussa toimintansa aloittanut kansallisen turvallisuuden yksikkö.

Myös uusi laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa tuli voimaan kesäkuussa. Uudella lailla varmistetaan, että poliisi käsittelee henkilötietoja yleisen tietosuojalainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Lailla myös tehostetaan henkilötietojen käsittelyä rikostorjunnassa ja parannetaan poliisin mahdollisuuksia käyttää tietoja rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Laissa säädetään lisäksi henkilötietojen käsittelystä poliisin muissa lakisäätöissä tehtävissä ja suojelupoliisin henkilötietojen käsittelystä.

Sisäministeriön selvitys rahapelilainsäädännön kehittämistarpeista valmistui vuonna 2019. Esiselvityksessä arvioidaan esimerkiksi sitä, voitaisiinko rahapelihaittoja vähentää rajoittamalla arpajaislain vastaista rahapelitarjontaa teknisillä estotoimenpiteillä. Selvitystyö oli osa arpajaislain uudistamista koskevaa lainsäädäntö- ja esiselvityshanketta, joka perustui hallituksen linjauksiin. Hankkeen ensimmäisessä osassa valmisteltiin hallituksen esitys pakollisesta tunnistaumisesta raha-automaattipelaamisessa. Pakollista tunnistaumista koskevat säännökset tulevat voimaan 1.1.2022. Sisäministeriö asetti marraskuussa rahapeliasioiden neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on seurata ja arvioida arpajaislain 1 §:ssä säädettyjen, Suomen kansallisen rahapelipoliitiikan tavoitteiden toteutumista yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi.

Vuonna 2019 hyväksyttiin laki Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta oleskella Suomessa vuoden 2020 loppuun, jos ero olisi tapahtunut ilman sopimusta Euroopan unionin kanssa.

Sisäministeriö asetti marraskuussa hankkeen valmistelemaan kansalliset säädösmuutokset, joita eurooppalaisesta rajanylitystietojärjestelmästä (EES) ja Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmästä (ETIAS) annetut EU-asetukset edellyttävät. Tavoitteena on, että hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syysistuntokaudella 2020.

Sisäministeriö asetti yhteentoimivuuden varmistamiseksi kansallinen toimeenpanohankkeen koordinoimaan Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevan lainsäädäntökokonaisuuden toimeenpanoa Suomessa. Hankkeen avulla yhteen sovitetaan osallistuminen EU:n keskitettyjen tietojärjestelmien kehittämiseen, niiltä osin kuin linjauksilla on vaikutusta yhteentoimivuuden käytännön toteuttamiseen sekä varmistetaan yhteentoimivuuden aiheuttamien kansallisten muutosten oikea-aikainen toimeenpano.

Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden rahaston kansallisesta ohjelmasta myönnettiin vuonna 2019 rahoitusta hankkeille yhteensä noin 13,6 miljoonaa euroa. Rahaston kautta on osaltaan kehitetty rajavalvontaa ja rajaturvallisuutta hankkeissa, joissa on uudistettu automaattisia rajatarkastuslaitteistoja, toimeenpantu kansallisesti Euroopan unionin rajanylitystietojärjestelmää ja parannettu ulkorajojen teknisiä valvontajärjestelmiä. Lisäksi viranomaisten valmiuksia on kehitetty tukemalla poliisin exit-toimintaa ja viranomaisten tilannejohtamisjärjestelmän kehittämistä sekä poliisin ja rajavartioiden suojavälineiden hankintaa.

Sisäministeriön hallinnonalan tulevaisuuden ohjausmallia kehittävä syksyllä 2018 käynnistetty hanke saatiin päätökseen vuonna 2019. Hankkeen tavoitteena oli toimeenpanna keväällä 2018 valmistuneen ulkopuolisen selvittäjän ehdotuksia, jotka sisäministeriön johtoryhmä on valinnut sisäasiainhallinnon tulosohjauksen kehittämisen

kohteiksi. Uudistuksen tavoitteena on, että sisäasianhallinnon tulosohtausjärjestelmä vahvistuu mm. toimintojen yhtenäistymisen ja selkiytymisen myötä. Uuden järjestelmän käyttöönotto tapahtuu vaiheittain syksystä 2019 lähtien.

Nuohouspalvelut uudistuivat vuoden 2019 alussa, kun piirinuohousjärjestelmä ja siihen liittynyt hintasääntely loppuivat. Sisäministeriö asetti alkuvuodesta 2019 nuohousuudistuksen seurantaryhmän. Eduskunta edellytti, että ryhmä seuraa erityisesti nuohousuudistuksen vaikutuksia paloturvallisuuteen sekä nuohouspalvelujen saatavuuteen, hintaan ja laatuun. Nuohousuudistuksen siirtymäaikana ja heti sen jälkeen ei ole tullut ilmi mitään sellaista, joka kertoisi isoista ongelmista nuohouspalvelujen saataavuudessa tai hinnoittelussa. Nuohouspalvelut näyttäisivät toimivat pääsääntöisesti niin kuin ennenkin.

Kriisinhallintakeskus (CMC) siirtyi 1.1.2019 hallinnollisesti Pelastusopistosta sisäministeriöön ja osaksi sisäministeriön kirjanpitoyksikköä. Hallinnollisen siirron myötä Kriisinhallintakeskus on sisäministeriön yhteydessä oleva siviilikriisinhallinnan tehtäviä hoitava keskus.

Helsingin Pelastuskoulun toimilupa peruutettiin marraskuussa 2018. Toimiluvan peruutus liittyi kiinteästi Sipilän hallituksen maakuntauudistukseen, jonka toteutuessa pelastustoimen koulutus ei olisi kuulunut maakunnan tehtäviin. Sisäministeriö myönsi syyskuussa 2019 Helsingin pelastuskoululle määräaikaisen luvan jatkaa pelastusalan opetusta. Lupa koskee pelastajatutkintoon ja alipäällystötutkintoon johtavaa pelastusalan ammatillista koulutusta. Pelastuskoulun toimilupa myönnettiin määräaikaisena kesään 2023 siten, että viimeiset sisään otettavat opiskelijat otetaan syksyn 2021 aikana. Määräaikaisella toimiluvalla saadaan tarvittava lisäaika syksyllä 2019 käynnistyneen pelastustoimen hallintouudistuksen valmistelulle.

Työperäisen maahanmuuton hallinto siirtyy vuoden 2020 alusta alkaen sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Siirrosta sovittiin hallitusohjelmassa ja sillä tavoitellaan työvoiman ja opiskelijoiden maahanmuuton vahvempaa kytkemistä osaksi työllisyys-, koulutus-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa. Sisäministeriö vastaa edelleen maahanmuuttopolitiikan ja lainsäädännön kokonaisuudesta, yleisistä lupaedellytyksistä sekä Maahanmuuttoviraston tulosohtauksesta ja resurssien turvaamisesta. Työvoiman maahanmuuttoa koskevasta tulosohtauksesta ministeriöt vastaavat jatkossa yhteistyössä.

Sisäministeriö selvitti keväällä sidosryhmiensä näkemyksiä ministeriöstä. Sisäministeriöllä on erittäin hyvä maine luotettavana ja asiantuntevana toimijana. Sidosryhmät, mukaan lukien oma hallinnonala, odottavat kuitenkin ministeriöltä enemmän avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta.

Sisäministeriön arvot päivitettiin keväällä 2019 henkilöstöä laajasti osallistavassa prosessissa. Uudet arvot – avoin ja konstailematon, reilu ja luotettava sekä yhdessä vahva – tukevat ministeriön missiota ja visiota "Arjen turvallisuus kuuluu kaikille – Suomi on maailman turvallisin maa" ja ohjaavat kaikkea toimintaa ja tukevat konserni-strategian saavuttamiseksi tehtävää työtä.

Työtyytyväisyyden kokonaisindeksin (VMBaro) arvot olivat sekä sisäministeriössä (3,88) että Kriisinhallintakeskuksessa (3,94) hyvällä tasolla ja tulokset nousivat edellisestä vuodesta. Tulosten perusteella työhyvinvointi on kaikilla ministeriön osastoilla ja erillisyksiköissä sekä Kriisinhallintakeskuksessa yli valtion keskiarvon.

1.2 Tuloksellisuus

Sisäministeriö asetti vuoden 2019 talousarviossa toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- Sisäistä turvallisuutta kehitetään strategian mukaisesti vahvistamalla tilannekuvaa, selkeyttämällä toimivaltuuksia, turvaamalla kriisinsietokyky, ydintoiminnot ja palvelutaso, ennakoimalla kansainvälisen turvallisuustilanteen kehittymistä ja ulkoisen turvallisuusympäristön muutoksia ja kehittämällä suorituskykyä muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksiin
- Hallittu, työllisyyttä ja talouskasvua tukeva maahanmuutto toteutetaan toimeenpanemalla maahanmuuttopolitiikan linjaukset ja edistämällä EU- ja kansainvälisissä asioissa maahanmuuttovirtojen hallintaa ja ulkorajojen valvontaa
- Hallinnonalan ohjausta vahvistetaan ja vastuita selkiytetään ohjauksen kehittämishankkeen toimenpiteinä
- Ministeriön osaamista kehitetään siten, että se tukee tavoitteiden saavuttamista ja ministeriön ydintehtävien hoitamista. Henkilöstön työhyvinvointia ja työturvallisuutta edistetään systemaattisesti
- Ministeriön perustehtäviin liittyviä toimintatapoja ja riskienhallintaa sekä johdon päätöksentekoa tukevaa raportointia kehitetään huomioiden digitalisaation ja uusien teknologioiden kehitys.

Sisäisen turvallisuuden strategiaan perustuvassa analysointityössä on määritelty sisäisen turvallisuuden keskeisiksi osa-alueiksi turvallisuuden tunne ja avun saanti, rikollisuus, luonnon ja ihmisen aiheuttamat tapaturmat ja onnettomuudet sekä yhteiskuntarauha ja vakaus.

Sisäministeriön hallinnonalan konsernistrategian neljä strategista linjausta ovat:

- Turvallisuuden tunne on korkea
- Ihmiset, ympäristö ja omaisuus ovat turvassa
- Kansalliset turvallisuuden uhat torjutaan
- Maahanmuutto on hallittua ja yhteiskunnallisesti kestävä

Sisäministeriö vahvisti suunnitteluasiakirjassaan (SM:n tavoitteet ja resurssit 2019–2022) sisäministeriön hallinnonalan konsernistrategian tavoitteisiin pohjautuvat ministeriön yhteiset tavoitteet vuosille 2019–2023 ja tavoitteiden saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet. Tavoitteilla pyritään tukemaan ministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden ja konsernistrategian tavoitteiden saavuttamista. Vahvistettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta raportoidaan tämän toimintakertomuksen kappaleessa 1.3.

Sisäministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksikköinä toimivat virastot ja laitokset raportoivat toimintansa tuloksellisuudesta omissa toimintakertomuksissaan.

1.3 Vaikuttavuus

Valtioneuvosto asetti vuoden 2019 talousarviossa sisäministeriön hallinnonalalle seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2019:

- Turvallisuusympäristöä analysoidaan ja sen muutoksia ennakoitaan nopeammin ja kustannustehokkaammin
- Sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimivaltuudet ja suorituskyky vastaavat muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia
- Maahanmuutto on hallittua ja tukee samalla työllisyyttä ja talouskasvua
- Arjen turvallisuus turvataan viranomaisyhteistyöllä ja ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä
- Yhteiskunnan kriisinkestokykyä ylläpidetään ja parannetaan.

Vuoden 2019 talousarviossa sisäministeriön eri sektoreille asetettiin seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- Poliisitoimen osalta painotetaan poliisin toimintavalmiuteen, yhteiskunta- rauhan säilyttämiseen sekä turvapaikanhakijatilanteeseen liittyviä tehtäviä. Resurssien mahdollistamissa puitteissa painotetaan myös rikosten, järjestyshäiriöiden ja onnettomuuksien ennalta estämistä ja vähentämistä sekä palvelukyvyyn ja näkyvyyden turvaamista. Torjutaan sellaiset hankkeet ja rikokset, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta yhdessä muiden toimijoiden kanssa.
- Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina ovat rajaturvallisuus, turvallisuus merialueilla sekä alueellinen koskemattomuus ja puolustusvalmius. Tehtävät hoidetaan kustannustehokkaasti maalla, merellä ja ilmassa vaikeissakin luonnonoloissa sekä yhteiskunnan kaikissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Pelastustoimen tehtävänä on parantaa yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa, sekä kansallisesti että kansainvälisesti, yhdessä muiden toimijoiden kanssa vähentämällä onnettomuuksia, vastaamalla pelastustoiminnasta, osallistamalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen, rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia ja hyödyntämällä pelastustoimen jatkuvaa valmiutta laajemmin yhteiskunnassa sekä tuottamalla ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

- Hätäkeskustoiminnan keskeisenä yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on edistää osaltaan väestön turvallisuutta. Järjestelmää kehitetään käyttöönottamalla viranomaisten yhteinen hätäkeskustietojärjestelmä kaikissa hätäkeskuksissa vuoden 2019 aikana.
- Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet toteuttavat hallitusohjelman ja maahanmuuttopoliittisen ohjelman linjauksia. Lähtökohtana on, että kansainvälisen suojelun järjestelmämme toimii turvapaikanhakijoiden kannalta oikeudenmukaisesti. Oleskeluluvan saajat ohjataan nopeasti työllistymiseen tähtääviin kotouttamispalveluihin ja lainvoimaisen kielteisen päätöksen saaneiden käännetykset toimeenpannaan tehokkaasti. Maahanmuuttopolitiikan tavoitteena on aktiivinen, hallittu ja ennakoitu maahanmuutto. Laadukkaat lupaprosessit tukevat maahanmuuttopolitiikan tavoitteita, ulkomaisen työvoiman saatavuutta ja ehkäisevät turvallisuusriskejä.
- Maahanmuuttopolitiikalla pyritään aktiivisesti saavuttamaan maahanmuuton hyödyt kansainvälisen kilpailukyvyn ja taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymisen, kaupankäynnin kasvun ja huoltosuhteen parantamisen kautta. Hallitun maahanmuuton ylläpito vaatii yhteisiä toimia tilanteessa, jossa Eurooppaan saapuu merkittäviä määriä turvapaikkaa hakuvia ja muita siirtolaisia. Tarvitaan sekä kansallisia toimenpiteitä että vahvaa vaikuttamista kansainvälisesti, EU:ssa sekä kahdenvälisesti lähdemaiden suuntaan. Maahanmuuton hallittavuus edellyttää tiiviin viranomaisyhteistyön lisäksi ennakoivaa ja tietopohjaista viranomaistiedotusta maahanmuuton mahdollisuuksista ja maahanmuuttohallinnon toiminnasta. Oikaisemalla virheellisiä ja perusteettomia käsityksiä pyritään hillitsemään ihmissalakuljetusta ja ihmiskauppaa.
- Maahanmuuttovirasto ja vastaanottokeskukset toimivat yhteistyössä ELY-keskusten ja kuntien kanssa oleskeluluvan saaneiden henkilöiden nopean kuntiin siirtymisen varmistamiseksi. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittarina on kuntaan sijoituksen keskimääräinen odotusaika vastaanottokeskuksissa luvan saamisesta.

Sisäministeriö raportoi toimialansa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä hallituksen vuosikertomukseen sisältyvässä ministeriön toimialan tuloksellisuuden kuvauksessa. Tässä sisäministeriön kirjanpitoyksikön toimintakertomuksessa raportoidaan siitä, miten ministeriön toiminta on tukenut yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista.

Sisäministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksikköinä toimivat virastot ja laitokset raportoivat toimintakertomuksissaan oman toimintansa vaikuttavuudesta.

1.3.1 Sisäministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet 2019–2023

Tavoite 1: Suomen väestön turvallisuuden tunne on korkea koko maassa ja kaikissa väestöryhmissä.

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta julkaistiin tammikuussa sisäministeriön, muiden viranomaisten ja sidosryhmien yhteistyönä valmisteleva kattava arvio. Raportissa sisäistä turvallisuutta käsitellään neljällä osa-alueella, jotka ovat ihmisten turvallisuuden tunne ja avun saanti, rikollisuus, tapaturmat ja onnettomuudet sekä yhteiskuntarauha ja vakaus. Raporttiin koottujen tilastojen ja kansainvälisen vertailun valossa Suomi on maailman turvallisin maa. Ihmisten arjen turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat eniten rikollisuuden, onnettomuuksien ja häiriöiden määrä ja näkyvyys sekä miten nopeasti ja helposti saa apua sitä tarvitessaan.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK toteutti sisäministeriön tilauksesta kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta luotaavan kyselyn vuonna 2019. Turvassa 2019 -raportissa esitellään 3000 hengen haastatteluaineiston tulokset. Suurin osa suomalaisista pitää Suomea turvallisena maana, ja lähes kaikki (95 %) kokevat henkilökohtaisen turvallisuutensa hyväksi. Toisaalta noin 3 % vastaajista ei pitänyt Suomea turvallisena maana. Näiden ihmisten turvallisuutta parantamalla teemme koko Suomesta turvallisemman. Ihmisten huolet ja pelot jakaantuvat sekä yhteiskunnallisiin että henkilökohtaisiin turvattomuutta tuottaviin asioihin. Turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa myös se, miten yksilö luottaa omaan, yhteisön sekä yhteiskunnan kykyihin suojautua uhkia vastaan sekä selviytyä erilaisista häiriötilanteista.

Valtioneuvoston vuonna 2017 hyväksymän sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpano eteni myös vuonna 2019. Toimenpiteillä tavoitellaan vaikutuksia ainakin 2020-luvun puoliväliin asti ja moni toimenpide on käynnistymisen jälkeen pysyvää toimintaa.

Sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpano on kokonaisuudessaan edennyt varsin hyvin. Strategian toimeenpanoraportti annettiin 31.5.2019. Strategialla on toteutettu sekä ennalta ehkäiseviä toimia, joilla rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien kokonaismäärää lasketaan, että toimia, jotka parantavat viranomaisten ja muiden kykyä toimia silloin, kun rikoksia, häiriötä ja onnettomuuksia kuitenkin tapahtuu. Osa toimenpiteistä liittyy konkreettisesti johonkin strategiassa tunnistettuun ilmiöön tai turvallisuuden muutosvoimaan, kuten terrorismiin tai syrjäytymiseen liittyvään rikollisuuteen.

Suuri osa tähtää kuitenkin yleisemmin muuttamaan sitä, miten turvallisuutta tehdään eri tasoilla ja eri toimijoiden yhteistyönä riippumatta siitä, mihin haasteisiin ollaan vastaamassa.

Esimerkiksi strategian myötä laaditut turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset ja alueellisen yhteisen varautumisen toimintamallit edellyttävät laajan toimijajoukon panosta ympäri Suomea. Yhteiseen analysointi- ja ennakoitutyöhön perustuva sisäisen turvallisuuden tilan seuranta hyödyttää myös yhteiskuntaa laajasti. Strategian toimeenpanoon osallistuvat ministeriöt, viranomaiset, kunnat, järjestöt ja elinkeinoelämä.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Aloitetaan poliisin palvelutason määrittely, palvelutaso ja hyväksyttävä vaihteluväli on määriteltävä ja toiminnassa vuonna 2023. Tavoitteena, että hyvä hallinto toteutuu poliisin osalta koko maan eri osissa.	Poliisin palvelutason määrittely yhdistettiin hallitusohjelmaan kirjatun enimmäisvasteajan määrittelytavoitteen kanssa ja työskentely käynnistyi Poliisihallituksen asettamassa työryhmässä.
Turvallisuusviestintää tehdään aktiivisesti ja valmiuksia korotetaan esim. Ilmatieteen laitoksen ennustetietojen perustella. Onnettomuuksien tapahtuttua tehokkaasta kriisiviestinnästä on huolehdittu valtakunnallisesti ja alueellisesti.	Sisäministeriön ja hallinnonalan konserniviesticenttien ohje hyväksyttiin ministeriön virkamiesjohtoryhmässä marraskuussa. Sisäministeriön viestintä vastaa yhteiskunnallisen tason viestinnän koordinoinnista sekä häiriötilanteissa kriisiviestinnän koordinoinnista hallinnonalalla. Turvallisuusviestintää tehdään aktiivisesti ja valmiuksia korotetaan esim. Ilmatieteen laitoksen ennustetietojen perustella. Onnettomuuksien tapahtuttua tehokkaasta kriisiviestinnästä on huolehdittu valtakunnallisesti ja alueellisesti. Pelastuslaitoksilla on käytössä Ilmatieteen laitoksen Ilmanet-portaali sekä luova-varoitukset, joista saatavien ennusteiden perusteella pelastusviranomainen tekee arvion sääilmiöiden perusteella tarvittavasta valmiudesta ja korottavaa tarvittaessa toimintavalmiutta.
Suomalainen siviilivalmiuden/pelastustoimen järjestelmä on tehokas ja uskottava.	Sisäministeriössä tarkistettiin ja laadittiin osin uudet pelastustoimen ja väestönsuojelun valtakunnallisia järjestelyitä koskevat suunnitelmat. Pelastuslaitokset ovat aluetasolla tarkistaneet vuoden 2019 alusta voimaan tulleiden pelastuslain (379/2011) muutosten vuoksi pelastustoimintaa ja väestönsuojelua koskevia suunnitelmiaan (ml. yhteistoiminta). Pelastustoimen materiaalisen varautumisen ja huoltovarmuuden kehittämisen puitteissa sisäministeriössä tehtiin loppuvuodesta 2019

Toimenpide	Toteuma
	<p>selvitys pelastustoimen materiaalsen varautumisen ja huoltovarmuuden tilasta sekä kehittämistarpeista. Selvitys luo pohjaa tulevalle kehittämistyölle.</p> <p>Sisäministeriö ja Huoltovarmuuskeskus laativat v. 2019 keskinäistä yhteistyötään ja toiminnan kehittämistä koskevan muistion.</p> <p>Sote- ja pelastustoimen uudistus käynnistyi vuonna 2019. Hallitusohjelman mukaisesti valmisteltiin pelastustoimen siirtoa kunnilta maakunnille. Siirto toteutetaan pelastustoimen järjestämislailla.</p>

Tavoite 2: Suomi pysyy matalan kokonaisrikollisuuden maana

Sisäministeriölle ei asetettu tavoitteeseen liittyviä toimenpiteitä vuodelle 2019. Toimenpiteet tehdään hallinnonalalla.

Tavoite 3: Suomeen ei synny asuinalueita, joissa rikollisuus, häiriökäyttäytyminen tai muut turvallisuusongelmat lisääntyvät merkittävästi.

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Poliisin ennalta estävän työn strategia julkaistiin vuonna 2019. Siinä määritellään poliisin ennalta estävän toiminnan kohteet ja strategiset linjaukset vuosille 2019–2023. Strategian toimeenpano käynnistyi. Keväällä 2019 jatkettiin poliisin Ankkuri-toiminnan kehittämistä, muun muassa julkaisemalla moniammatillista toimintaa tukeva Ankkuri-toiminnan käsikirja. Ankkuri-toiminnan avulla ehkäistään nuorten rikollisuutta ja jengitymistä.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Poliisihallinnon toimintatapa on ennalta estävää. Sisäministeriö toimii valtioneuvostotasolla laajasti poikkihallinnollisesti turvallisuuteen vaikuttavien ministeriöiden kanssa vaikuttavuuden varmistamiseksi.	Poliisihallinnon ennalta ehkäisevää toimintaa vahvistettiin onnistuneesti. Poliisihallitukselle sisäministeriön johdolla laadittu ennalta ehkäisevän työn strategia hyväksyttiin keväällä 2019 ja strategian toimeenpano käynnistyi. Sisäministeriön laaja-alaista yhteistyötä jatkettiin.
Pelastustoimen järjestelmä (ennaltaehkäisy ja pelastustoiminta) on suunniteltu ja toteutettu onnettomuusriskien perusteella siten, että ihmisille,	Päivitetty kansallinen riskiarvio julkaistiin vuoden alussa. Riskiarvio on laajennettu kattamaan yhteiskunnan turvallisuusstrategian edellyttämät uhamallit.

Toimenpide	Toteuma
omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat uhat ovat hallinnassa.	<p>Pelastustoimen valtakunnallisten suunnitelmien päivitys käynnistyi, ensimmäiset tarkistukset valmistuivat vuoden lopulla.</p> <p>Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn toimintaohjelma valmistui. Valmistelu toteutettiin laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa.</p>

Tavoite 4: Väkivalta- ja seksuaalirikokset vähenevät eivätkä uhrikokemukset kasaannu tietyille väestöryhmille.

Pääministeri Sipilän hallitus julkaisi helmikuussa toimenpideohjelman seksuaalirikollisuuden ja maahanmuuttajataustaisten rikollisuuden ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Toimintaohjelmassa painotettiin toimia, joilla varmistetaan, että Suomi on turvallinen, mutta avoin, kansainvälinen ja työvoimalle houkutteleva. Toimilla pyritään varmistaman viranomaisille riittävät valtuudet ja resurssit ennaltaehkäistä ja puuttua kaikki seksuaalirikoksiin.

Sisäministeriölle ei asetettu tavoitteeseen liittyviä toimenpiteitä vuodelle 2019. Toimenpiteet tehdään hallinnonalalla.

Tavoite 5: Maahanmuutto Suomeen on hallittua kaikissa olosuhteissa

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Suomen EU-puheenjohtajakaudella muuttoliikkeestä käytiin laaja-alaisia ja tulevaisuuteen katsovia keskusteluja, joiden tarkoituksena oli ennen kaikkea rakentaa luottamusta jäsenvaltioiden välille ja antaa eväitä uudelle komissiolle. Muuttoliikkeen osalta prioriteetteina puheenjohtajakaudella olivat muun muassa kaikkien muuttoliikereittien tasapuolinen ja kokonaisvaltainen käsittely, yhteisen turvapaikkajärjestelmän perustavoitteista keskusteleminen, tiedon parempi hyödyntäminen politiikan valmistelussa sekä kumppanuuksien tärkeys kolmansien maiden ja erityisesti Afrikan kanssa. Lisäksi Suomi käynnisti EU-neuvoston puheenjohtajana ensimmäistä kertaa konkreettiset keskustelut maahanmuuttopolitiikan ja kauppapolitiikan välisistä yhteyksistä.

Laajamittaista maahantuloa koskevaa varautumissuunnittelua edistettiin. Sisäministeriön lokakuussa 2019 asettaman hankkeen tehtävänä on selvittää ja koota yhteen toimenpiteitä laajamittaisen maahantulon tilanteen hallintaan normaaliolojen häiriötilanteessa sekä arvioida toimenpiteiden toimivuutta ja riittävyttä. Myös lainsäädännön nykytilaa ja kehittämistarpeita selvitetään. Selvityksen jälkeen päätetään mahdollisten lainsäädäntöhankkeiden käynnistämisestä.

Tavoitteet saavuttamiseksi vuodelle 2019 vuodelle asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
<p>EU:n yhteiset turvapaikkajärjestelmää sekä paluiden edistämistä (paluudirektiivi, takaisinottojärjestely) koskevaan uudistustyöhön ja muun politiikan valmisteluun osallistuminen ja siinä vaikuttaminen sekä kansallisen lainsäädännön muutostarpeisiin varautuminen.</p> <p>EU:n turvapaikkajärjestelmää ja paluiden edistämistä koskevien ratkaisujen aikaansaaminen Suomen EU-puheenjohtajakaudella.</p>	<p>Eteni tavoitteiden mukaisesti ja sisäministeriö osallistui aktiivisesti valmisteluun. Kansallisen lainsäädännön muutoksille ei ollut vielä tarvetta.</p> <p>Eteni tavoitteiden mukaisesti siten kuin se oli lainsäädäntökausien nivelkohdassa mahdollista: säädösaloitteiden edistämisen sijasta käytiin temaattisia keskusteluja tukemaan uuden komission ja seuraavien puheenjohtajien työtä.</p>
<p>Laajamittaiseen maahantuloon varautuminen ja valmiuden ylläpito.</p>	<p>Laajamittaista maahantuloa koskevaa varautumissuunnittelua edistettiin, ja sitä koskeva selvityshanke käynnistettiin.</p> <p>Lainsäädännön kriisivalmiutta on tarpeellista kehittää. Tarve kohdistuu sekä normaaliolojen lainsäädäntöön (esim. Ulkl) että valmiuslakiin.</p>
<p>Vaikutetaan yhdenmukaisen ja tehokkaan ulkorajavalvonnan kehittämiseen EU:ssa. Huolehditaan rajatarkastusta koskevien säädösten ja kansallisen ohjeistuksen ajantasaisuudesta.</p>	<p>Hyödynnettiin Suomen EU-puheenjohtajakauden vaikutusmahdollisuuksia nostamalla esiin Suomelle tärkeitä asioita, kuten EES- ja ETIAS-järjestelmien toimeenpano, ohjaamalla EuRVM-asetuksen toimeenpanoa sekä antamalla syötteitä Schengenin arviointimekanismin jatkokehittämiselle.</p>
<p>Poliisi varmistaa tehokkaalla maasta poistamisella ja ulkomaalaisvalvonnalla, ettei Suomessa laittomasti oleskelevien ja maahan jäävien ulkomaalaisten määrä sekä mahdollisuutensa oleskella maassa kasva.</p>	<p>Sisäministeriö osallistui Poliisihallituksen järjestämiin laittoman maahantulon ja maassa oleskelun neuvottelupäiville ja koulutti tilaisuuksissa poliisilaitoksen edustajia lainsäädäntöön liittyvissä asioissa. Sisäministeriö osallistui Poliisihallituksen maastapoistamisohjeen päivittämiseen. Ministeriö konsultoi Poliisihallitusta ja poliisilaitoksia ulkomaalaislainsäädäntöön liittyvissä tulkintakysymyksissä.</p>

Tavoite 6: Työperäisen maahanmuuton sujuvuus parantaa Suomen houkuttelevuutta ulkomaisen työvoiman näkökulmasta

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Keväällä 2019 päättyneellä hallituskaudella toteutettiin poikkihallinnollinen selvitys, jossa kartoitettiin työntekijän oleskelulupaprosessin pullonkauloja ja tekijöitä, joilla prosessia voitaisiin sujuvoittaa. Prosessin sujuvoittamista on selvityksen pohjalta jatkettu yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa (SM, TEM, UM, OKM).

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sisäministeriön yhteistyöryhmä teki yli kolmekymmentä toimenpide-ehdotusta kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden maahantulon

ja integroitumisen sujuvoittamiseksi. Tavoitteena on vahvistaa Suomen mahdollisuuksia kilpailla kansainvälisistä osaajista. Työryhmän esitys julkaistiin syyskuussa. Ryhmä on muodostanut yhteisen tilanne- ja tavoitekuvan sekä tehnyt ehdotuksia kokonaisprosessin parantamisesta, ml. maakuva, oppilaitosten markkinointi ja opiskelijavalinnat, oleskelulupaprosessi, opintojen aikainen ja valmistumisen jälkeinen integrointi maahan.

Kesäkuussa 2019 tuli voimaan lakimuutos, jolla työvoiman saatavuusharkinnasta luovutaan niissä tilanteissa, joissa työntekijän oleskeluluvalla jo vähintään vuoden Suomessa työskennellyt työntekijä hakee jatkolupaa toiselle alalle kuin mihin ensimmäinen lupa on myönnetty. Muutoksen tavoitteena on parantaa ammatillisen liikkuvuuden edellytyksiä.

Työperäisen maahanmuuton sujuvuutta pyritään edistämään myös uudella hallituskaudella. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti työperäisen maahanmuuton hallinto siirretään lupakäsittelyn tehostamiseksi sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön 1.1.2020 alkaen. Siirrolla tavoitellaan työvoiman ja opiskelijoiden maahanmuuton vahvempaa kytkemistä osaksi työllisyys-, koulutus-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa.

Työvoiman maahanmuuton edistämiseksi asetettiin lokakuussa 2019 poikkihallinnollinen (TEM, SM, UM, OKM) koordinaatioryhmä, jonka tehtävänä on koordinoida työn, yrittämisen, opiskelun ja tutkimuksen perusteella myönnettävien oleskelulupien käsittelyjä ja prosessien kehittämistä, tulosohjauksen yhdenmukaistamista sekä näihin liittyviä lainsäädäntömuutostarpeita, asiointikäytäntöjä, asiakasviestintää ja tilastointia sekä näihin liittyviä lainsäädäntömuutostarpeita. Koordinaatioryhmä raportoi toiminnastaan työllisyyden ministeriryhmän työvoiman maahanmuutto ja kotouttaminen alaryhmälle, joka edelleen raportoi työllisyyden ministeriryhmälle. Toteuttaminen arvioidaan suhteessa hallitusohjelmaan.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Työntekijöiden oleskelulupajärjestelmän osapäätösten siirtäminen TE-toimistoilta Maahanmuuttovirastolle ilman työvoiman saatavuusharkinnan poistamista.	Ei toteutunut.

Tavoite 7: Kansainvälisen suojelun lupaprosessit toteutuvat tavoiteajassa ja takaavat hakijoiden oikeusturvan

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Turvapaikanhakijoiden tulo Suomeen on rauhoittunut merkittävästi, ja uusien hakemusten määrä on laskenut edeltäviä vuosia alemmalle tasolle. Vuonna 2019 Suomessa jätettiin 4 550 turvapaikkahakemusta. Näistä kuitenkin lähes puolet (2 083) oli uusintahakemuksia. Uusintahakemusten määrän hallintaa on toivottu parannettavan muun muassa kesäkuussa 2019 voimaan tulleella ulkomaalaislain muutoksella koskien hakemusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, käännättämispäätöksen täytäntöönpanoa sekä turvapaikanhakijan työnteko-oikeutta. Lakimuutoksen tavoitteena on vähentää kansainvälistä suojelua koskevan uusintahakemusmenettelyn väärinkäyttömahdollisuuksia, ja ohjata hakijat esittämään kaikki tiedossaan olevat, hakemuksen kannalta merkitykselliset seikat ja perusteet jo ensimmäisen hakemuksen tai sitä koskevan muutoksenhaun yhteydessä.

Tavoitteen toteuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Turvapaikkaprosessin tehokkuuden ja laadun varmistaminen. Uusintahakemuksia koskevan hallituksen esityksen eduskuntakäsittely ja säädösten voimaan tulo.	Sisäministeriön tilaama turvapaikkaprosessia koskeva riippumaton selvitys valmistui kesäkuussa 2019. Owl Groupin tuottaman raportin tavoitteena oli selvittää, kuinka turvapaikkaprosessia voitaisiin sujuvoittaa, prosessin laatua parantaa ja sen kesto lyhentää huolehtien samalla turvapaikanhakijoiden oikeusturvasta yhä paremmin. Raportin kehittämissuosituksia ja niiden toteuttamista on tarkasteltu ja vietiin eteenpäin SM:n ja OM:n hallinnonaloilla. Uusintahakemuksia koskevat muutokset saatettiin voimaan ja ne ovat osa viranomaistoimintaa. Laillisuusvalvonnan tarkastuskäynti toteutettiin.

Tavoite 8: Pitkään laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden määrän merkittävä kasvu estetään

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Tuetun paluun järjestelmä toimii viranomaisten ja muiden toimijoiden kokemusten perusteella sinällään hyvin. Valtiontalouden tarkastusviraston helmikuussa 2019 julkaiseman selvityksen (2/2019) mukaan järjestelmä on lähtökohdiltaan toimiva ja kustannuksiltaan edullinen menettely, joka tarjoaa hyvät edellytykset paluulle kotimaahan.

Yleinen kehityssuunta on kuitenkin ollut, että tuetusti palaavien lukumäärä on tasaisesti laskenut vuoden 2016 huippulukemista. Vuonna 2019 tuetun paluun tuella palasi 391 lukumäärän ollessa 646 vuonna 2018. Selityksenä matalille paluumäärille pidetään yleisesti sitä, että vuonna 2015 tulleet turvapaikanhakijat ovat olleet Suomessa jo pitkään ja paluuhaluista merkittävä osa olisi jo palannut kotimaahansa.

Tuetun paluun houkuttelevuutta pyrittiin lisäämään 1.1.2019 voimaanastuneella sisäministeriön asetuksella, jolla korotettiin tiettyihin maihin, kuten Irakiin, Afganistaniin ja Somaliaan vapaaehtoisesti palaaville myönnettävän hyödyketuen enimmäismäärää. Korotuksilla ei kuitenkaan ole ollut merkittävää vaikutusta palaajien määrään.

EU-tasolla on jatkettu työtä tasapainoisten kumppanuuksien edistämiseksi keskeisten kolmansien maiden kanssa. Osana näitä kumppanuuksia ja EU:n ulkosuhteiden kokonaisuutta tavoitellaan toimivaa takaisinottoyhteistyötä hyödyntäen kaikkia soveltuvia politiikkasektoreita. Uuden komission aloittamisen myötä saadaan uusia tavoitteita EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan kehittämiseen laajemminkin, ja erityisesti yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamiseen. Lisäksi kansallisesti on jatkettu kahdenvälisten yhteistyösuhteiden luomista paluun kannalta keskeisten maiden – Irak, Afganistan ja Somalia – kanssa paluiden edistämiseksi.

Sisäisen turvallisuuden strategiaa koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä todetaan, että luodaan ilmiöpohjaisesti yhteen toimiva ohjausjärjestelmä uusiin ja monimutkaisiin sisäisen turvallisuuden ilmiöihin. Yhdeksi sisäisen turvallisuuden ilmiöksi on tunnistettu ilman oleskelulupaa Suomeen jäävät turvapaikanhakijat. Ilmiötä tarkastellaan erillisessä työryhmässä. Tarkoituksena on esittää toimenpiteitä, joilla pystytään vaikuttamaan ilman oleskelulupaa Suomessa asuvien, kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden määrään ja asemaan ja samalla vähentämään niitä riskejä, joita tilanteesta aiheutuu henkilöille itselleen sekä yhteiskunnalle. Työskentely jatkuu vuonna 2020. Valmistelulla edistetään myös hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan pyritään selvittämään moninaisia keinoja paperittomuuden vähentämiseksi, mukaan lukien kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden työllistyminen.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Vapaaehtoisen paluun järjestelmän toimivuuden varmistaminen.	Tilannetta seurattiin.
Turvapaikanhakijoiden matkustusasiakirjojen haltuunottoa koskevien säädösten hyväksyminen eduskunnassa ja säädösten voimaan saattaminen.	Säädösmuutokset on hyväksytty ja ne on saatettu voimaan.
Paluuta ja palauttamista koskevien kansainvälisten ja EU:n yhteistyöpöytäkirjojen ja -järjestelyjen edistäminen Irakissa, Afganistanissa ja Somaliassa.	Uusi tuetun paluun avustuksia koskeva asetus tuli voimaan 1.1.2019. Yhteistyöpöytäkirjojen ja -järjestelyjen etenemistä edistettiin siinä määrin kuin se toisena osapuolena on mahdollista.
Edistetään poikkihallinnollista yhteistyötä Irakin, Somalian ja Afganistanin kanssa paluu- ja palautusasioissa.	Kansliapäällikkö Ilkka Salmi ja Suomen Irakin kiertävä suurlähettiläs Päivi Laine vierailivat Irakissa 17.-18.2. He tapasivat Irakin ulko-, sisä-, siirtolaisuus- ja oikeusministeriön ylintä johtoa. Tapaamisissa keskusteltiin Suomen ja Irakin suhteista, Irakin turvallisuustilanteesta, terrorismin vastaisesta taistelusta sekä Irakista Suomeen kohdistuneesta maahanmuutosta. Maahanmuuton osalta keskusteluissa korostui se, että Suomessa on huomattava määrä irakilaisia, joilla ei ole laillista oikeutta oleskella maassa. Yhteisesti todettiin tuetun paluun ensisijaisuus.
Hyödynnetään EU-rahoitusmahdollisuuksia (etenkin EUSA-rahastoja) paluu- ja palautustoimissa mahdollisimman kattavasti.	EUSA-rahastojen kautta on mm. komission osoittaman lisärahoituksen turvin pystytty kohdentamaan rahoitusta kotouttamis- ja paluuhankkeille. Lisäksi uudelleensijoittamista on tuettu rahastojen kautta merkittävästi.

Tavoite 9: Laajoihin häiriöihin on varauduttu niin, että ne eivät vaaranna yhteiskunnan toimintaa.

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Kansallinen riskiarvio julkaistiin vuoden 2019 alussa. Riskiarvio on laajennettu kattamaan yhteiskunnan turvallisuusstrategian edellyttämät uhkamallit. Kansallisessa riskiarviossa pyrittiin huomioimaan häiriötilanteiden vaikutus yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin ja löytämään riskejä, joilla on laajempaa kansallista merkitystä. Tämä tarkoittaa riskejä, joissa voimavarojen käyttöä pitää koordinoita useamman viranomaisen välillä, vähintään alueellisesti tai kansallisesti ja mahdollisesti myös muilta mailta tukea pyytäen. Käsittelyn painopiste on sisäisissä ja välittömästi lähialueella vaikuttavissa riskeissä.

Sisäministeriö antoi joulukuussa asetuksen ulkoisista pelastussuunnitelmista. Uusi asetus säätää pelastuslaitoksen velvollisuudesta laatia ulkoinen pelastussuunnitelma yhdessä toiminnan harjoittajan kanssa erityistä vaaraa aiheuttavista kohteista, jotka

on määritelty pelastuslaissa. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi suuret kemikaalituotantolaitokset, ydinvoimalaitokset ja kaivannaisjätealueet. Suomessa on noin 200 kohdetta, joissa on velvoite laatia ulkoinen pelastussuunnitelma ja harjoitella säännöllisesti. Pelastussuunnitelman tarkoituksena on ohjata toimintaa mahdollisessa suuronnettomuustilanteessa. Asetuksen taustalla ovat vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyä sekä kaivannaisjätteitä koskevat direktiivit. Direktiivien mukaan pelastussuunnitelma pitää päivittää ja harjoitella kolmen vuoden välein.

Tavoitteet saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Kansallisen turvallisuuden ohjausyksikön toiminnan vakiinnuttaminen.	Kansallisen turvallisuuden yksikkö aloitti toimintansa 1.7.2019. Yksikkö käsittelee asioita, jotka koskevat kansallista turvallisuutta, siviilitiedustelua, suojelupoliisin toimintaa ja ohjausta. Yksikkö käsittelee myös ministeriön ja sen hallinnonalan turvallisuusasioiden yleistä ohjausta, valvontaa ja kehittämistä sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun yleistä ohjausta ja yhteensovittamista ministeriössä ja sisäasiainhallinnossa.
Kansallisen ja alueellisten riskiarvioiden pohjalta käynnistetään pelastustoimen suorituskykyanalyysi.	Pelastustoimen suorituskyky selvitys käynnistyi vuonna 2019.
<p>Alueellisen varautumisen kehittämistä jatketaan siten, että maakuntien varautumisen kehittämisohjelma etenee sisäministeriön koordinoimana suunnitellusti. Maakuntien varautumisen kehittämisohjelmaan liittyy kiinteästi aluehallintovirastojen hyödyntäminen alueellisen varautumisen edistämiseksi ennen maakuntien käynnistymistä.</p> <p>Ylläpidetään SM:n koordinoimaa maakuntien varautumistehtävien valmistelijoiden verkostoa ja kehitetään sen toimintaa.</p>	<p>Yhteensovittaakseen valtakunnallisesti alueellista varautumista sisäministeriössä on kehitetty aluehallintovirastojen (pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueen) ohjausta sekä ministeriön ja aluehallintovirastojen välistä yhteistyötä. Varautumisen yhteistoimintaryhmä on muun muassa kokoontunut useasti v. 2019 aikana.</p> <p>Sisäministeriö koordinoi rauenneeseen maakuntaudistukseen liittyvää maakuntien varautumisen kehittämisohjelmaa, joka oli yksi maakuntaudistuksen valtioneuvoston toimeenpanoon kuuluvista poikkihallinnollisista muutosohjelmista. Ohjelman puitteissa kehitettiin ja yhteensovitettiin maakuntien valmistelijoiden ja ohjaavien ministeriöiden yhteistyönä maakuntien varautumista. Maakuntien varautumisen kehittämisohjelmaan sisältyi myös <i>maakuntien kriisiviestinnän kehittäminen</i> -hanke sekä <i>alueelliset johtokeskustilat</i> -esiselvitys. Kehittämisohjelma ajettiin hallitusti alas syksyn 2019 aikana.</p> <p>Edellisen hallituskauden aikana käynnistetyn ja sittemmin rauenneen maakuntaudistuksen yhteydessä on sisäministeriön koordinaatiossa lisäksi perustettu alueellisia varautumisen</p>

Toimenpide	Toteuma
	<p>yhteensovittamisrakenteita aiemmin asetettujen aluehallintovirastojen valmiustoimikuntien rinnalle. Sisäministeriö toteutti syksyllä 2019 selvityksen, johon aluehallintovirastot kokosivat ja toimittivat tiedot olemassa olevista tai suunnitteilla olevista alueellisista varautumisen ja/tai laaja-alaisen turvallisuuden yhteensovittamisrakenteista. Sisäministeriö kokoaa selvityksen pohjalta varautumisen ja turvallisuuden alueelliset rakenteet verkostoksi.</p>
<p>Pelastustoimen kyky kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen paranee ja sitä kehitetään kotimaan valmiuden tukena.</p>	<p>Kansainvälisen pelastustoiminnan käytännön toteuttaminen siirrettiin 1.1.2019 Kriisinhallintakeskuksesta Pelastusopistolle perustettuun uuteen siviilivalmiuden koulutuslinjaan (SIVA). Muutos tukee kotimaan valmiuden kehittämistä kansainvälisen toiminnan avulla.</p> <p>Pelastustoimen kykyä ottaa vastaa kansainvälistä apua (isäntävaltion tukitoimet, HNS) on kehitetty.</p> <p>Suomen EU-puheenjohtajakauden prioriteettina pelastuspalvelun alalla oli edistää keskustelua kriisinsietokyvystä ja sektorien välisestä yhteistyöstä Euroopan muuttuvassa turvallisuusympäristössä, keskittyen erityisesti CBRN-uhkiin, joita disinformaation kaltaiset hybriditekijät voivat entisestään hankaloittaa.</p> <p>Sisäministeriö osallistui Naton CEPC -komitean ylijohtajakokouksen (Civil Emergency Planning Committee) puitteissa käytyyn keskusteluun Naton total defence- toimintamallin kehittämisestä ja whole-of-government -lähestymistavan merkityksestä kriisinsietokyvyn lisäämisessä. Sisäministeriö koordinoi Suomen vastauksen CEPCin puolustus suunnittelukyselyyn.</p>
<p>Rajavartiolaitoksella on riittävät toimivaltuudet ja resurssit häiriöihin varautumiseksi. Rajavartiolaitos pystyy antamaan ja ottamaan vastaan apua rajaturvallisuuden hallitsemiseksi EU-alueella.</p>	<p>Rajavartiolaitoksen resurssien kehittäminen vastaamaan häiriötilanteiden vaatimuksia edellyttää vielä jatkotoimenpiteitä. Rajavartiolaitoksella on kyky antaa ja vastaanottaa apua EU-alueella.</p> <p>Rajavartiolaitoksen henkilötietolainsäädännön kokonaisuudistus tuli voimaan 1.6.2019 ja Rajavartiolaitoksen sotilasvirkojen ulkomaansidonnaisuuksia koskevat säännökset tulivat voimaan 1.7.2019 lukien.</p> <p>Meripelastuksen ja YVT:n toimintamallien kehittäminen aloitettiin (OILART, OILSAREX) ja yhteistoimintasuunnitelmat alueellisten pelastuslaitosten kanssa tarkastettiin.</p>

Toimenpide	Toteuma
Otetaan käyttöön hybridiuhkien torjuntaan säädetyt toimivaltuudet.	Hybridiuhkien torjuntaan säädetyt toimivaltuudet saatiin käyttöön 1.4.2019.
Kohdennetaan resursseja voimankäyttö- ja suojavälineiden hankintaan.	Voimankäyttö- ja suojavälineiden hankintaan esitettiin talousarvio- ja kehysprosesseissa lisäresursseja, mutta esitykset eivät menestyneet. Vanhentuneiden ja välttämättömien voimankäyttö- ja suojavälineiden korvaushankinnoista osa voitiin aloittaa vähentämällä muita välttämättömiä hankintoja, kuten ajoneuvojen uusimista.
Sisäministeriö ja hallinnonala viestivät häiriötilanteissa ammattitaitoisesti ja ylläpitävät luottamusta viranomaisiin.	Viranomaisviestinnässä noudatetaan valtioneuvoston viestintäsuositusta ja häiriötilanteiden viestintäohjetta. Sisäministeriön ja hallinnonalan konserniviestintäohje hyväksyttiin ministeriön virkamiesjohtoryhmässä marraskuussa. Sisäministeriön viestintä vastaa yhteiskunnallisen tason viestinnän koordinoinnista sekä häiriötilanteissa kriisiviestinnän koordinoinnista hallinnonalalla.

Tavoite 10: Onnettomuudet eivät vaaranna yhteiskunnan turvallisuutta tai ympäristön tilaa

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Sisäministeriön, pelastuslaitosten, järjestöjen, sidosryhmien ja kokemusasiantuntijoiden yhteistyönä valmistelema pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelma valmistui joulukuussa. Toimintaohjelma määrittelee onnettomuuksien ehkäisylle kansalliset tavoitteet ja tekee siitä yhä vahvemmin osan pelastustoimen toimintaa. Onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman missiona on turvallinen ja onnettomuudesta vapaa arki 2025. Tähän liittyvät osatavoitteet ovat turvallisuuden kokemuksen vahvistuminen, väestön osaamisen ja omatoimisuuden lisääntyminen, palvelujen saatavuuden varmistuminen sekä yhteisen työn kehittyminen. Toimintaohjelman kantavia teemoja ovat vaikuttavuus, ilmiölähtöisyys ja ihmiskeskeisyys. Erityistä painoarvoa on asetettu lasten ja nuorten turvallisuuskasvatukselle, yhteistyön kehittämiseksi sekä välittämisen tunteen vahvistamiselle. Toimintaohjelmalla vastataan moniin sisäisen turvallisuuden ja pelastustoimen strategisiin haasteisiin. Sisäministeriö perusti ohjelman käytäntöön saattamista varten onnettomuuksien ehkäisyn koordinaatioryhmän.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Kansallisessa riskiarviossa ja alueellisissa riskiarvioissa tunnistetaan olennaiset uhat. Kansallinen ja alueellinen varautuminen perustuvat riskiarvioissa tunnistettuihin uhkiin.	Sisäministeriön toimeksiannon mukaan alueelliset riskiarviot laadittiin v. 2018 aluehallintovirastojen ja pelastuslaitosten johdolla. Poikkihallinnollisesti valmistelluista alueellisista riskiarvioista koottiin sisäministeriössä valtakunnallinen yhteenvetoraportti v. 2019 aikana. Alueellisten riskiarvioiden menetelmää ja prosessia on kehitetty sisäministeriön koordinaatiossa yhdessä aluetoimijoiden ja sidosryhmien kanssa. Kansallinen ja alueelliset riskiarviot muodostavat systemaattisen lähtökohdan varautumistoimenpiteille.
Varmistetaan ympäristöonnettomuuksien torjunnan johtamisen siirto sekä uusien säädösten ja operatiivisen johtamisen toimintamallien toimivuus Rajavartiolaitoksessa ja yhteistoimintakentässä. Kehitetään meripelastuksen ja ympäristöonnettomuuksien torjunnan operatiivisen johtamisen toimintamalleja ja parhaita käytänteitä yhteistyössä kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.	Merellisten ympäristövahinkojen johtovastuu siirtyi 1.1.2019 alkaen. Johtamisen siirto Rajavartiolaitoksen johtokeskuksiin toimeenpantiin suunnitelmien mukaan ja yhteen sovitettiin meripelastustoimen johtamisjärjestelmään. Toimintamallit testattiin todellisessa tehtävässä 20.-22.6.2019 Suomen Leijonan majakan öljypäästön torjuntatehtävässä. Kyky varautua sään ääri-ilmiöihin on tulevaisuudessa entistä tärkeämpää. Tutkijoiden kehittämän roolipelin (ANYCaRE) avulla viranomaiset voivat harjoitella aiempaa paremmin toimintaansa äärimmäisissä sääilmiöissä. Peliä testattiin muun muassa Suomen EU-puheenjohtajakaudella pelastusviranomaisten työpajassa, jossa keskityttiin sään ilmiöiden lisäksi kemikaali-, säteily- ja hybridiuhkatilanteisiin.

Tavoite 11: Vakavien tapaturmien ja liikenneonnettomuuksien määrä laskee euroopplaiselle keskitasolle

Sisäministeriö asetti marraskuussa hankkeen, jonka tavoitteena on laatia poliisin liikennevalvonnan ja -turvallisuuden toimintaohjelma, jossa otetaan huomioon liikenteessä ja liikenneturvallisuudessa tapahtuneet muutokset ja niiden vaikutukset. Poliisin liikennevalvonnan ja -turvallisuuden toimintaohjelman tavoitteena on varmistaa poliisin liikennevalvonnan ja liikenneturvallisuustyön vaikuttavuus. Tavoitteena on, että toimintaohjelma ohjaa poliisin toimintaa niin, että ihmisten turvallisuuden tunne paranee ja ihmisten, ympäristön ja omaisuuden turvallisuus paranee. Hankkeen määräaika päättyy 30.6.2020.

Sisäministeriölle ei asetettu tavoitteeseen liittyviä toimenpiteitä vuodelle 2019. Toimenpiteet tehdään hallinnonalalla.

Tavoite 12: Terrorismin uhka ja pelko ovat Suomessa matalalla tasolla

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Terrorismin torjunnan yhteistyöryhmä seurasi Kansallisen terrorismitorjunnan strategiassa (2018–2021) mainittujen toimenpiteiden etenemistä. Vastuutahot ovat ryhtyneet toimiin toimenpiteiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Eräiden toimenpiteiden mukaiset lainsäädäntöön liittyvät tavoitteet on jo saavutettu.

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelmaksi 2019–2023. Valtioneuvoston periaatepäätös jatkaa työtä, jota on tehty toimeenpanemalla kansallisia väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelmia, joista on tehty päätökset vuosina 2012 ja 2019. Toimenpideohjelma valmisteltiin ja se toimeenpannaan yhteistyössä eri viranomaisten kesken mukaan lukien paikalliset viranomaiset, sekä järjestöjen, tutkijoiden ja yhteisöjen kanssa. Toimenpideohjelmassa vahvistetaan väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin kansalliset määritelmät, toiminnan tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet. Toimenpideohjelma ohjaa työtä ja varmistaa, että toiminta perustuu samoihin periaatteisiin ja on yhdensuuntaista. Väkivaltaisen radikalisoituminen ja ekstremismi ovat rajat ylittäviä uhkia, jotka johtavat äärimmillään terrorismiin. Suomen toiminnassa korostuvat ennalta ehkäisevä toiminta sekä perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Osana EU-puheenjohtajakautta järjestettiin korkean tason konferenssi väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta estämisestä Helsingissä syyskuussa 2019. Konferenssissa kartoitettiin olemassa olevia työkaluja, tulevaisuuden haasteita sekä työkalujen riittävyyttä suhteessa tulevaisuuden haasteisiin.

EU-puheenjohtajakaudella syksyllä 2019 käynnistettiin trilogineuvottelut terroristisen verkkosisällön estämistä koskevasta asetuksesta.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Torjuntaa ohjataan erityisesti yhteistyöryhmässä siten, että terrorismin torjunta perustuu poliisihallinnossa Suojelupoliisin tiedonhankintaan, paikallispoliisin vasteeseen ja Keskusrikospoliisin tutkintakykyyn.	Kansallisen terrorismin torjunnan lisäksi toiminnassa korostui kansainvälinen yhteistyö (mm. EU-asetuksen valmistelu liittyen terroristisen verkkosisällön poistamiseen) sekä yhteistyö sisäministeriön, Suojelupoliisin ja Poliisihallituksen välillä.

Tavoite 13: Viranomaiset nauttivat korkeaa luottamusta kaikissa väestöryhmissä eikä väestöryhmien välillä ole merkittäviä eroja

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Vuoden 2018 poliisibarometri-haastattelututkimukseen vastanneista 99 % luottaa pelastustoimeen erittäin tai melko paljon. Pelastustoimen jälkeen seuraavaksi eniten suomalaiset luottavat poliisiin (95 %), hätäkeskuksiin (94 %), rajavartiolaitokseen (93 %), tulliin (91 %) ja puolustusvoimiin (90 %).

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA selvitti vuonna 2019 Arvo- ja asennetutkimuksensa, kuinka suurta luottamusta suomalaiset tuntevat 28 erilaista yhteiskunnassamme vaikuttavaa tahoa kohtaan. EVAn tutkimuksen mukaan suomalaiset luottavat eniten poliisiin, presidenttiin ja puolustusvoimiin. 86 % luottaa poliisiin, 82 % puolustusvoimiin ja 81 % nykyiseen presidenttiin.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK toteutti sisäministeriön tilauksesta kansalaisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta luotaavan kyselyn vuonna 2019. Turvassa 2019 -raportissa esitellään 3000 hengen haastatteluaineiston tulokset. Suurin osa suomalaisista pitää Suomea turvallisena maana, ja lähes kaikki (95 %) kokevat henkilökohtaisen turvallisuutensa hyväksi. Toisaalta noin 3 % vastaajista ei pitänyt Suomea turvallisena maana. Näiden ihmisten turvallisuutta parantamalla teemme koko Suomesta turvallisemman.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Huolehditaan poliisin ja suojelupoliisin laadukkaasta laillisuusvalvonnasta. Mahdollisen siviilitiedustelulain voimaantullessa yhteen sovitetaan sisäministeriön suorittama laillisuusvalvonta luontevaksi ja keskeiseksi osaksi koko tiedustelutoiminnan valvontajärjestelmää.	Poliisin laillisuusvalvonta ja sen kehittäminen kuuluu sisäministeriön säännönmukaiseen toimintaan. Siviilitiedustelua koskeva lainsäädäntö tuli voimaan kesäkuussa. Suojelupoliisin toiminnan valvontaa tehostettiin. Sisäasiainhallinnossa valvonta jakaantuu sisäministeriön sekä suojelupoliisin itsensä suorittamaan valvontaan. Sisäministeriön on annettava eduskunnan oikeusasiamiehelle ja tiedusteluvaltuutetulle vuosittain kertomus suojelupoliisin tiedustelumenetelmien käytöstä, siviilitiedustelun suojaamisen käytöstä sekä niiden käytön valvonnasta.
Sisäisen tarkastuksen ja tarkastusviranomaistoiminnan korkean laadun ylläpito ja toiminnan edelleen kehittäminen. - komission esittämien tarkastusviranomaistoiminnan edellytysten täyttäminen	Sisäisen tarkastuksen laadunvalvontaa ja dokumentointia kehitettiin suunnitelman mukaisesti. Sisäinen ja ulkoinen laadunarviointi toteutui suunnitellusti.

Toimenpide	Toteuma
<ul style="list-style-type: none"> - sisäisen tarkastuksen asiakastyytyväisyyskyselyn toteuttaminen - tarkastusten toteuttaminen suunnitellusti aikataulussa 	Uuden ohjelmakauden tarkastusviranomaistoiminnan suunnittelu käynnistettiin. Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin toukokuussa. Tarkastusten toteuttaminen viivästy hiukan suunnitelluista aikatauluista.
Konsernistrategian ja hallitusohjelman toteuttamista tuetaan suunnitelmallisella konserniviestinnällä. <ul style="list-style-type: none"> - Entistä viestivämpi ja vaikuttavampi sisäministeriö. - Työyhteisöviestinnän linjaukset otetaan käyttöön. - EU-puheenjohtajakauden tavoitteita tuetaan viestinnällä. 	Konsernistrategian viestintätoimet toteutettiin ja vuoden 2020 viestinnälle laadittiin mittareita. Hallitusohjelman viestintä käynnistymässä. Työyhteisöviestinnän suunnitelma otettiin käyttöön. EU-puheenjohtajakauden viestinnälle laadittiin strategiset viestit ja viestintäsuunnitelma, joka toteutettiin. Sisäministeriö viesti puheenjohtajakaudesta aktiivisesti.

Tavoite 14: Viranomaisten välinen tiedonvaihto on sujuvaa ja teknologian mahdollisuudet turvallisuuden ylläpitämisessä hyödynnetään tehokkaasti

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi ja viranomaisten välisen tiedonvaihdon tehostamiseksi Suomen EU-puheenjohtajakaudella käytiin neuvostossa kattava keskustelu ministeri- ja työryhmätasolla syventyen yhdeksään yleiseen teemaan, joista keskeisimpiä olivat lainvalvontaviranomaisten operatiivisen yhteistyön kehittäminen, lainsäädännön tehokkaampi täytäntöönpano ja teknologinen kehitys. Tämän kokonaisuuden keskiössä on viranomaisten tiedonvaihdon sujuvuus rajat ylittävässä yhteistyössä. Suomi korosti keskusteluissa eri lainvalvontaviranomaisten, kuten Tullin ja poliisin, sekä pelastustoimen välistä yhteistyötä ja kansallisten viranomaisten ja Euroopan välisen tiedonvaihdon tiivistämistä. EU:n institutionaalinen välivaihe mahdollisti jäsenmaiden väliset keskustelut asioiden priorisoimiseksi ja komission työohjelmaan vaikuttamiseksi. Viranomaisten välisen tiedonvaihdon ja teknologian osalta Suomi nosti esiin jatkotyöstettäväksi seuraavat teemat: ennakoiva lähestymistapa uusiin teknologioihin, tehokas tiedonhallinta sekä monialaisen rajat ylittävän yhteistyön. Turvallisuuteen on sovellettava kokonaisvaltaista ja koko yhteiskunnan kattavaa lähestymistapaa, jotta voidaan puuttua sisäiseen turvallisuuteen kohdistuviin erilaisiin uhkiin. On syytä korostaa tarvetta työskennellä strategisemmin, koordinoitummin ja johdonmukaisemmin kaikilla asiaankuuluvilla politiikanaloilla.

Osana EU-puheenjohtajuutta Helsingissä järjestettiin neuvoston lainvalvontatyöryhmän (LEWP) neljän alatyöryhmän yhteiskokous 7.–8.10. EU-maiden poliisiviranomaisten lisäksi osallistujia oli myös muun muassa Norjasta ja Sveitsistä. Yhteiskokous kehitti verkostojen välistä yhteistyötä sekä päällekkäisyyksien välttämistä. Esillä olivat

kansainvälisen yhteistyön sujuvoittaminen, teknologian hyödyntäminen lainvalvontaviranomaisten työssä, tietojärjestelmien yhteen toimivuus, koulutuksen merkitys sekä rahoitusinstrumenttien tuomat mahdollisuudet.

Suomen EU-puheenjohtajuuskauden oheistapahtumana järjestettiin yhdessä komission kanssa turvallisuustutkimuksen seminaari Helsingissä 6.–7.11.2019. Kokoukseen osallistui kansainvälisiä turvallisuusalan asiantuntijoita keskustelemaan turvallisuustutkimuksen nykytilasta ja haasteista Euroopassa. Seminaarissa korostettiin sisäisen turvallisuuden rahoitusohjelmien välisen yhteistyön syventämistä. Vahvemalla yhteistyöllä tavoitellaan tutkimus- ja innovaatiohankkeiden tulosten parempaa hyödyntämistä ja saattamista viranomaisten ja muiden turvallisuustoimijoiden käyttöön. Seminaarissa esiteltiin EU:n rahoittamien turvallisuusalan hankkeiden tuloksia, jotka ovat syntyneet muun muassa EU:n Horizon Europe tutkimus- ja innovaatiopuiteohjelman ja sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) rahoituksen tuloksena.

Tavoitteet saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Sisäministeriön poliisiosasto osallistuu yhteistyössä muiden tahojen kanssa poliisitoiminnan kannalta tärkeisiin Häätäkeskuslaitoksen asioiden käsittelyyn. Erityisesti tuetaan yhteistyötä uuden häätäkeskustietojärjestelmä ERICA:n käyttöönotossa.	Sisäministeriön poliisiosasto osallistui yhteistyössä muiden tahojen kanssa Häätäkeskuslaitoksen asioiden käsittelyyn suunnitelman mukaisesti.
Tehdään selvitykset Rajavartiolaitoksen valvontalentokoneen suorituskyvyn korvaamiseksi, ulkovartiolaivojen suorituskyvyn turvaamiseksi ja teknisten valvontajärjestelmien uusimiseksi. Haetaan uuden hallituksen linjauksen em. teknologiahankkeiden toteuttamiseksi sekä Rajavartiolaitoksen kiinteistöjen korjausvelan kattamiseksi.	Rajavartiolaitoksen valvontalentokoneiden suorituskyvyn korvaamisesta tehtiin laaja selvitys, joiden perusteella hanketta jatketaan miehitetyn lentokoneen (2 kpl) hankkimiseksi. Ulkovartiolaivojen suunnittelu käynnistettiin. Suunnittelun jatkaminen edellyttää lisärahoitusta. Teknisen valvontajärjestelmän uusimisen suunnittelu käynnistettiin. Rajavartiolaitoksen kiinteistöjen korjausvelan osalta tilanne on vielä ratkaisematta.

1.3.2 Ministeriön sisäisen kehittämisen tavoitteet

Tavoite 1: Hallinnonalan ohjausta vahvistetaan ja vastuuta selkeytetään ohjauksen kehittämishankkeen toimenpiteinä

Toteuma: Toteutui

Sisäministeriön hallinnonalan tulevaisuuden ohjausmallia kehittävä syksyllä 2018 käynnistetty hanke saatiin päätökseen vuonna 2019. Hankkeen tavoitteena oli toimeenpanna keväällä 2018 valmistuneen ulkopuolisen selvittäjän ehdotuksia, jotka sisäministeriön johtoryhmä on valinnut sisäasiainhallinnon tulosohjauksen kehittämisen kohteiksi. Uudistuksen tavoitteena on, että sisäasiainhallinnon tulosohjausjärjestelmä vahvistuu mm. toimintojen yhtenäistymisen ja selkiytymisen myötä. Järjestelmän käyttöönotto tapahtuu vaiheittain vuodesta 2019 alkaen.

Virastojen tulosohjauksen lisäksi sisäministeriö ohjasi ja seurasi hallinnonalan virastojen hankintatointa ja hankintojen suunnittelua, tutkimustoimintaa, toimitilahallintoa, riskienhallintaa, henkilöstöhallintoa ja -suunnittelua sekä toiminnan ja talouden suunnittelua.

Ministeriö myös ohjasi, valvoi ja tuki osaltaan hallinnonalan merkittäviä tietojärjestelmähankeita sekä sovitti yhteen hallinnonalan tietohallintoa osana konserniohjausta. Erityisesti huomiota kiinnitettiin poikkihallinnollisiin, laajoihin ja merkittäviin toimialasidonnaisiin hankkeisiin, joiden ohjausta tehostettiin.

Hallinnonalan ja toimialan ohjauksen keskeinen mekanismi on lainsäädännön valmistelu, jota ohjaa kaksi kertaa vuodessa päivitettävä lainsäädäntösuunnitelma. Kalenterivuonna 2019 annettiin 8 hallituksen esitystä eduskunnalle ja 9 valtioneuvoston asetusta. Lisäksi annettiin sisäministeriön asetuksia, joista esimerkkinä voi mainita ministeriön asetukset virastojen maksullisesta toiminnasta.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Uudistetaan sisäisen turvallisuuden ohjausjärjestelmä sekä hallinnonalan sisäisesti että laajaa sisäistä turvallisuutta koskien siten, että ohjauksen vaikuttavuus ja yhdenmukaisuus paranee ja että ohjaus tukee strategisten tavoitteiden kehittymistä ja vaikuttavuutta.	Ohjausjärjestelmä uudistettiin sekä hallinnonalalla että laajaa sisäistä turvallisuutta koskien. Uusitun järjestelmän käyttöönotto tapahtuu vuodesta 2020 alkaen. Uutta malli kokeiltiin jo syksyn 2019 tulosneuvottelukierroksella. Ministeriön ja hallinnonalan laillisuusvalvontaohjeen päivittäminen käynnistettiin. Tavoitteena on, että

Toimenpide	Toteuma
	uudistetussa ohjeessa otetaan huomioon sisäisen turvallisuuden uudistettu ohjausjärjestelmä.
Poliisiosaston rooli tulosohjauksessa ja raportoinnissa systematisoituu aikaisempaan verrattuna (varaudutaan selvittämiseen hankkeen avulla).	Poliisiosasto vahvisti tulosohjausta mm. lisäämällä tulosohjaukseen panoksia ja osaamista. Ohjauksen vahvistamiseksi yhteistyötä Poliisihallituksen kanssa tiivistettiin toiminnan ja talouden suunnittelun sekä tulosohjauksen yhteen sovittamiseksi.
Pelastustoimen ja alueellisen yhteisen varautumisen ohjauksen kehittäminen osana valtioneuvoston yhteisen ohjauksen kehittämistä maakunta- ja sote-uudistuksen kontekstissa.	Sisäministeriö laati tavoitteet pelastustoimen uudistamiselle sote-uudistuksen yhteydessä. Tavoitteena on vahvistaa pelastustoimen valtakunnallisia voimavaroja, johtamista ja ohjausta sekä tiivistää alan toimijoiden yhteistyötä. Valmistelua tehdään tiiviissä yhteistyössä koko toimialan kanssa.
Hätäkeskuslaitoksen tulosohjausprosessia kehitetään nykyistä selkeämmäksi ja kokonaisvaltaisemmaksi.	Hätäkeskuslaitoksen tulosohjausprosessia kehitettiin sisäisen turvallisuuden ohjausjärjestelmän kehittämisen linjausten mukaisesti. Hätäkeskuslaitoksen toiminnallisen ohjauksen yhteensovittamista varten asetettu valtakunnallinen Hätäkeskuslaitoksen toiminnallisen ohjauksen yhteistyöryhmä (ylijohtajakokous) käsitteli hätäkeskustoiminnan strategisia linjauksia ja tulostavoitteita.
Kriisihallintakeskuksen tulosohjausta kehitetään yhteistyössä ulkoministeriön kanssa.	Kriisinhallintakeskuksen (CMC) tulosohjausta kehitettiin mm. siirtymällä SM-CMC-välisistä toiminnan seurantakokouksista yhdessä ulkoministeriön kanssa noin kahden kuukauden välein järjestettäviin CMC:n toiminnan seurantakokouksiin. Siviilikriisinhallinta-asioiden hoitaminen järjestettiin uudelleen ministeriön kansainvälisten asioiden yksikössä. Uudessa järjestelyssä siviilikriisinhallintatehtävät hoidetaan vähemmällä henkilöresursseilla ja keskitytään Kriisinhallintakeskuksen tulosohjaamiseen ja siviilikriisinhallinta-asioiden yhteensovittamiseen hallinnonalojen välillä.

Tavoite 2: Ministeriön osaamista kehitetään siten, että se tukee tavoitteiden saavuttamista ja ministeriön ydintehtävien hoitamista

Toteuma: Toteutui

Ministeriössä toteutettiin useita osaamisen kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä (esim. tuloskeskustelut, mentorointi, työssä oppiminen, seminaarit, työryhmätyöskentely jne). Ministeriössä järjestettiin myös useita esiintymis- ja some-koulutuksia. Sihteeri- ja

muissa avustavissa tehtävissä toimiville henkilöille perustettiin verkosto, jonka tarkoituksena on parantaa ko. tehtävissä toimivan henkilöstön verkostoitumista, osaamisen kehittämistä ja tiedonkulkua. Ministeriön virkamiehille järjestettiin myös Hyvä hallinto -koulutus.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Asiantuntijatyön suhde tekniseen työhön kasvaa kaikissa henkilöstöryhmissä.	Määritelty osaamisen tavoitetilä 2023. Tulos- ja kehityskeskustelujen yhteydessä laadittiin uudet tehtäväkuvaukset.
Hyödynnetään ja edistetään edistyksellisiä työtapoja ja digitalisaatiota arjen työn sujuvoittamiseksi.	Järjestettiin Työnteon uudet tavat -teemakuukausi ja viestittiin henkilöstölle e-oppivan mahdollisuuksista ja aktivoitiin kurssipakettien avulla sen käyttöä. Handi-palvelu otettiin käyttöön vuoden 2019 alussa ja laskujen käsittelyn automaatioaste kasvoi noin 2 %:sta vuoden aikana noin 20 %:iin. Tavoitteeksi asetettua 50 % automaatioastetta laskujen käsittelyssä ei kuitenkaan saavutettu. Ministeriössä otettiin myös käyttöön botti-palveluita (ns. keskustelurobotti) ja sähköinen kilpailutusjärjestelmä (Cloudia). Kansalaiskirjeiden ja kansalaisten yhteydenottojen käsittelyprosessi uusittiin. Turvallisuusverkko TUVEn palveluissa oli odottamattomia häiriöitä, jotka vaikeuttivat palveluiden käyttöä sekä työn tekemistä. Turvallisuusverkon seuraavan sukupolven kehitystyö on käynnistynyt ja muutokset tulevat käyttöön seuraavina vuosina.
Määritellään osaamistavoitteet ja systematisoidaan osaamisen hallinnan prosessit siten, että ministeriöllä on valtioneuvoston parhaat asiantuntijat.	Käynnistettiin työ sisäministeriön osaamismallin rakentamiseksi ja toteutettiin osaamiskartoitus henkilöstölle. Järjestettiin johdon workshop strategisten osaamistarpeiden määrittämiseksi sekä strategiasta käytännön osaamiseen -workshop henkilöstölle. Työstettiin näiden pohjalta osaamisen arviointitaulukot strategisista, yleisistä ja johtamisosaamisista, jotka otetaan käyttöön keväällä 2020 tulos- ja kehityskeskusteluissa.
Pelastustoimen ja siviilivalmiuden kansainvälisiin tehtäviin hakeutumisen helpottaminen.	Henkilöstön kansainväliseen toimintaan osallistumisen periaatteet valmisteltiin ja valtakunnallinen kv-yhteistoimintaverkosto perustettiin.

Toimenpide	Toteuma
Pelastusosaston organisaatiota ja henkilöstön osaamista kehitetään suoriutumaan pelastustoimen ja varautumisen uuden ohjausroolin sekä kehittyvän tulohajautuksen ja kansainvälisen toiminnan edellyttämistä tehtävistä.	Pelastusosaston organisaatio uudistettiin vuonna 2018. Organisaation ja henkilöstön kehittämistä jatkettiin vuonna 2019.
Kehitetään erityisesti EU-puheenjohtajuuskauden läpivientiä tukevaa osaamista. Hyödynnetään valtioneuvoston järjestämää koulutustarjontaa ja tarvittaessa muuta koulutustarjontaa, erityisenä painopisteenä Suomen EU-puheenjohtajuuskauden koulutustarpeet.	Valtioneuvoston järjestämää ja muuta koulutustarjontaa hyödynnettiin osaamisen kehittämisessä.
Riittävän perehdytyksen ja hiljaisen tiedon siirron varmistaminen maahanmuutto-osastolla. Henkilöstöä tuetaan myös hakeutumisessa kansainvälisiin tehtäviin.	Maahanmuutto-osaston sihteeripalvelut laativat uusille työntekijöille ja harjoittelijoille perehdytys suunnitelman, jota ohjatusti toteutetaan. Työparityöskentelyllä varmistetaan asiantuntemuksen ja osaamisen hyödyntäminen eri tehtävissä. Henkilöstöä on kannustettu hakeutumaan kansainvälisiin tehtäviin.

Tavoite 3: Huolehditaan ministeriön perustehtävien sujumisesta. Kehitetään niihin liittyviä osaamisia ja toimintatapoja, riskienhallintaa sekä johdon päätöksentekoa tukevaa raportointia

Toteuma: Toteutui

Vuonna 2017 valmistellun henkilöstösuunnittelun puiteasiakirjan vuosille 2018–2019 tarkoituksena pitkäjänteisen henkilöstösuunnittelun mahdollistaminen ja osaamisen kehittäminen. Puiteasiakirjan keskeisiä painopistealueita ovat henkilöstöresurssien määrän turvaamisen ja kohdentamisen lisäksi osaamisen hallinnan prosessien valmistelu sekä johtamisen kehittäminen.

Sisäministeriön perehdytysaineisto- ja käytännöt uusittiin vuonna 2018 ja aineistosta valmistettiin sähköinen verkkokurssi. Kaikki uudet virkamiehet perehdytetään verkkokurssin avulla sisäministeriön toimintaan, työkaluihin ja käytäntöihin. Henkilöstöä aktivoitiin myös valtion digitaalisen oppimisympäristön (eOppiva) koulutusten käytössä.

Sisäministeriössä toteutettiin vuonna 2019 arviointi- ja kehittämishanke laillisuusvalvonnan järjestämisestä ministeriössä. Hankeryhmän johtopäätöksenä oli, ettei laillisuusvalvontaa kannata ministeriössä enemmälti keskittää tai hajauttaa vaan parhaiten toimii eri mallien yhdistäminen eri asiaryhmissä nykyiseen tapaan. Tarkastustoimintaa ja sen yhteismitallisuutta kannattaisi lisätä. Laillisuusvalvonnan raportointia tulisi hankeryhmä mukaan kehittää siten, että se toimisi entistä tehokkaammin myös johtamisen välineenä. Hankeryhmä esitti, että laillisuusvalvonta kytketään mukaan uuteen sisäisen turvallisuuden ohjausmalliin.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Jatketaan ministeriön säädösvalmistelun kehittämistä yhteistyössä osastojen kanssa huomioiden erityisesti vaalikauden vaihtuessa tehtävän arvioinnin havainnot, sisäisen turvallisuuden ohjausjärjestelmän uudistus, seuraavan hallituksen säädöspoliittiset tavoitteet ja valtioneuvoston hyvän lainvalmistelun periaatteet siten, että ministeriön lainsäädäntö on korkealaatuista, vaikuttavaa ja ajantasaista.	Vaalikauden vaihteen arviointi- ja kehittämistoimenpiteet toteutettiin laadukkaasti ja suunnitellun aikataulun mukaisesti. Sisäministeriössä uudistettiin lainsäädäntösuunnitelman prosessia ja sisältöä tavoitteena mm. parempi kytkentä kehys- ja budjettiprosessiin, hankesuunnitteluun. Lainsäädäntösuunnitelma uudistettiin vaalikaudeksi.
Jatketaan Suomen EU-puheenjohtajakauden liittyviä valmisteluja ja huolehditaan sen tehokkaasta läpiviemisestä.	EU-puheenjohtajakaudelle valmistauduttiin vuoden 2019 alkupuoliskolla etukäteen tehtyjen suunnitelmien pohjalta. Suomen puheenjohtajakausi osui haastavaan ajankohtaan, jolloin uusi Euroopan parlamentti aloitti työskentelynsä, uusi komissio oli valittu, uusi Korkea edustaja ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajat oli valittu ja monivuotisen EU-rahoituskauden budjetista neuvoteltiin. Sisäministeriön tavoitteena oli käyttää tämä institutionaalinen taitekohta hyväksi käymällä niin maahanmuuton kuin sisäisen turvallisuuden tulevaisuuskeskusteluja jäsenmaiden kanssa ja koota nämä käytyt keskustelut yhteen Suomen EU-puheenjohtajakauden päätteeksi. Tavoite saavutettiin. Puheenjohtajakauden tehtäviin kiinnitetyt sisäministeriön hallinnonalan virkamiehet onnistuivat hyvin tehtävissään ja puheenjohtajakausi hoidettiin ansiokkaasti. Osaaminen ja resurssit onnistuttiin mitoittamaan hyvin sisäministeriössä.
Osallistutaan aktiivisesti uuden EU-rahoitusohjelmakauden (sisäasioiden rahastot 2021–2027) valmisteluun kansallisesti ja EU-tasolla ja varaudutaan hankerahoituksen mahdolliseen lisääntymiseen.	EU:n tulevan rahoituskehyskauden 2021–2027 valmistelu sisäasioiden rahastojen osalta eteni suunnitellusti Suomen EU-puheenjohtajakaudella. Kaikkien kolmen asetusehdotuksen osalta neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa aloitettiin sekä teknisellä että poliittisella tasolla. Yhteistyötä sisäministeriön sisällä edelleen kehitettiin ja vahvistettiin kaikilla osa-alueilla. Poliisiosasto vahvisti rooliaan myös ministeriön yhteisten toimintojen kehittämisessä.
Poliisiosaston rooli ohjauksessa ja valvonnassa aktivoituu aikaisempaan verrattuna (varaudutaan selvittämiseen hankkeen avulla).	Yhteistyötä sisäministeriön sisällä edelleen kehitettiin ja vahvistettiin kaikilla osa-alueilla.

Toimenpide	Toteuma
	Poliisiosasto vahvisti rooliaan myös ministeriön yhteisten toimintojen kehittämisessä.
Poliisihallinto osallistuu kokonaisvaltaisesti maahanmuuton tehokkaaseen hoitoon.	Sisäministeriö teki tiivistä yhteistyötä Poliisihallituksen kanssa maahanmuuton eri osa-alueilla, erityisesti palautuksiin ja laittomaan maassa oleskeluun liittyvissä asioissa.
Pelastustoimen yhteistoimintarakenteen uudistaminen siten, että pelastusalan keskeiset toimijat ovat siinä mukana. Yhteistoiminnan ohjausrakenteet, vastuut ja tiedonkulku määritellään selkeiksi.	Pelastustoimen yhteistyörakennetta valmisteltiin ja toiminta käynnistettiin onnistuneesti.
Varmistetaan tehtävien edellyttämä riittävä henkilöstö ja osaaminen näihin tehtäviin maahanmuutto-osastolla.	Sisäministeriön osastoille rekrytoitiin henkilöitä EU-puheenjohtajuuskauden tehtäviin.
Huolehditaan rajavartio-osaston säädösvalmistelun sekä toiminnan ja talouden suunnittelun tuotosten laadusta ja ajantasaisuudesta. Osallistutaan aktiivisesti ministeriön kehittämishankkeisiin.	Rajavartio-osaston lainsäädäntöhankkeet toteutuivat niille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Toiminnan ja talouden suunnittelu toteutettiin laadukkaalla tavalla. Rajavartiolaitoksen määrärahavaje ja toiminnan tason turvaamisen tarve tuotiin konkreettisesti esille.
Hyödynnetään rajavartio-osaston osalta ulkopuoliset rahoitusmahdollisuudet täysimääräisesti.	Rajavartio-osasto jatkoi talousarvion ulkopuolisten rahoituslähteiden hyödyntämistä suunnitellulla tavalla mukaan lukien myös muut kuin SM:n hallinnonalan EU-rahoituslähteet. Rajavartio-osasto tuki SM:n EUSA-rahastotiimiä, joka vastasi pj-kaudella tulevan BMVI-rahaston neuvotteluista. Rahoitustasoon esitettyä muutosta ja sen mahdollisia vaikutuksia pidettiin aktiivisesti esillä. Valmisteluun osallistuttiin aktiivisesti ja tuotiin esiin havaittuja kehittämistarpeita ja Suomen kannalta keskeisiä tarpeita siten, että uutta rahastokautta voidaan hyödyntää vielä entistä paremmin ja mahdollisimman kevyin ja joustavin järjestelyin. Nykyisen rahastokauden osalta ulkopuolinen rahoitus on kyetty hyödyntämään lähes täysimääräisesti.
Käynnistetään sisäasioiden uusien rahastojen kansallisen hallinnoinnin ja ohjelmien valmistelu.	Uusia sisäasioiden EU-rahastoja koskeva kansallinen lainsäädäntötyö käynnistettiin kesäkuussa asettamalla työryhmä. Työryhmä tarkastelee sisäasioiden rahastojen toimeenpanoa kuluvalle rahoitusohjelmakaudella ja valmistelee rahastoja koskevan lainsäädännön EU-rahoitusohjelmakauden 2021–2027 kansallista toimeenpanoa varten. Lainsäädäntöhanke asetettiin 3.6.2019 ja hankkeen toimikausi päättyi 31.12.2020.
Huolehditaan siitä, että meneillään olevan EU-rahoitusohjelmakauden (EUSA 2019–2020) rahastojen toimintaa jatketaan laadukkaasti.	EU:n sisäasioiden rahastojen (EUSA-rahastot) toimeenpanoa jatkettiin suunnitellusti ja rahastojen kansallisiin ohjelmiin perustuen.

Toimenpide	Toteuma
Varmistetaan, että EUSA-rahoitus saadaan sisäministeriön hallinnonalalla täysimääräisesti hyödynnettyä.	EUSA-rahastojen rahoitusta allokoitiin sisäministeriön hallinnonalalle rahastohakuihin ja kansallisiin ohjelmiin perustuen mm. rajavalvonnan ja rajaturvallisuuden kehittämiseen, turvapaikkaprosessin kehittämiseen ja poliisin toimintaedellytysten parantamiseen kansallisten ohjelmien tavoitteiden mukaisesti.
Varmistetaan yhteistyössä Kriisinhallintakeskuksen sekä ministeriön osastojen kanssa Kriisinhallintakeskuksen hallinnollinen siirto sisäministeriön yhteydessä toimivaksi kesukseksi onnistuneesti ja valmistellaan yhteistyössä Kriisinhallintakeskuksen sijaintipaikan siirtyminen Kuopiosta Helsinkiin vuoden 2020 loppuun mennessä.	Kriisinhallintakeskuksen siirto sisäministeriöön toteutettiin. Sijaintipaikan siirtoa valmisteltiin yhteistyössä Kriisinhallintakeskuksen kanssa.
Ministeriön ja hallinnonalan sisäisen valvonnan kehittäminen ja sisäisen valvonnan määräyksen päivitys, huomioiden sisäisen valvonnan arviointikehikon päivitys.	Sisäministeriön ja hallinnonalan sisäisen valvonnan määräyksen päivitys ja sisäisen valvonnan arviointikehikko käyttöönotto valmisteltiin.
Sisäisen tarkastuksen ja tarkastusviranomaistoiminnan laadunvalvonnan ja dokumentoinnin kehittäminen.	Laadunvalvontaa ja dokumentointia kehitettiin edelleen. Laadunvalvonta sisältyi kaikkiin toimeksiantoihin.

Tavoite 4: Edistetään kaikessa toiminnassa yhdenvertaisuutta sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti

Toteuma: Eteni suunnitelman mukaisesti

Sisäministeriössä toteutettiin vuonna 2019 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely ja päivitettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Ministeriön edustajat osallistuivat hallituksen tasa-arvo-ohjelman valmisteluun mm. sosiaali- ja terveysministeriön koordinoiman tasa-arvo-ohjelmatyöryhmän kautta. Ministeriön edustajat osallistuivat myös ministeriöiden toiminnallisen tasa-arvon työryhmien verkoston toimintaan.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon ottaminen huomioon lainsäädännön valmistelussa.	Yhdenvertaisen kohtelun arviointi kuuluu oleellisena osana kaikkiin hallinnonalan säädöshankkeisiin.
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon huomiointi maahanmuutto-osaston rekrytoinneissa.	Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulmat huomioidaan ministeriön kaikissa rekrytoinneissa.

Tavoite 5: Henkilöstön työhyvinvointia ja työturvallisuutta edistetään systemaattisesti

Toteuma: Toteutui

Sisäministeriön johtoryhmätyöskentely sisäministerin johdolla oli säännöllistä ja systemaattista. Kansliapäällikön johtama osastopäällikkökokous/johtoryhmä käsitteli säännöllisesti ministeriön ja osastojen keskeisiä asioita ja valmisteli asioita ministerin johtoryhmää varten. Ministeriön ja osastojen keskeisiä asioita käsiteltiin säännöllisesti myös ministeriön osastojen omien johtoryhmien kokouksissa. Sisäministeriön keskeisissä kokouksissa oli henkilöstön edustus.

Työtyytyväisyyden kokonaisindeksin (VMBaro) arvot olivat sekä sisäministeriössä (3,88) että Kriisinhallintakeskuksessa (3,94) hyvällä tasolla ja tulokset nousivat edellisestä vuodesta. Tulosten perusteella työhyvinvointi on kaikilla ministeriön osastoilla ja erillisyyksiköissä sekä Kriisinhallintakeskuksessa yli valtion keskiarvon. Vastausprosentti sisäministeriössä oli 91 %. Kriisinhallintakeskuksessa vastausprosentti oli vain 61 %. Kyselyn tuloksia käsiteltiin mm. ministeriön johtoryhmissä, johdon infossa ja työsuojelutoimikunnassa. Lisäksi kukin osasto ja erillisyyksikkö käsitteli tuloksia omissa työyksikkökokouksissaan.

Tavoitteen saavuttamiseksi vuodelle 2019 asetetut toimenpiteet:

Toimenpide	Toteuma
Työyhteisöviestinnän linjaukset otetaan käyttöön	Työyhteisöviestinnän suunnitelma laadittiin ja otettiin käyttöön. Työyhteisöviestintään panostettiin paljon ja visuaalista viestintää kehitettiin merkittävästi (videot, infograafit, valokuvat).
Yhteistyön, tiedonkulun ja työhyvinvoinnin parantaminen sekä asiantuntemuksen tehokkaampi hyödyntäminen maahanmuutto-osastolla.	Osaston eri yksiköiden välistä yhteistyötä on lisätty mm. työparityöskentelyllä. Se on vahvistanut myös asiantuntemuksen tehokkaampaa hyödyntämistä osaston vastuulla olevien tehtävien hoidossa. Työhyvinvoinnin tilaa seurataan osastolla ja yksiköissä mm. VMBaro ja muiden ministeriölle yhteisten kyselyiden tulosten avulla. Kehittämistoimenpiteitä tunnustetaan osasto- ja yksikkökokouksissa sekä yhteisillä kehittämisspäivillä. Tiedonkulkua ajankohtaisista asioista on parannettu osaston maanantai-infoissa ja muilla käytettävissä olevilla viestintäkeinoilla.
Toteutetaan henkilöstöbarometrin, työsuojeluriskien arvioinnin ja työpaikkaselvityksen edellyttämät toimenpiteet poliisiosastolla konserniajattelua painottaen.	Poliisiosastolla kiinnitettiin erityinen huomio henkilöstön työhyvinvointiin ja sen kehittämiseen. Osasto oli aktiivinen ministeriön yhteisen työsuojelutoiminnan toiminnassa. Lisäksi toteutettiin henkilöstöbarometrin, työsuojeluriskien arvioinnin ja

Toimenpide	Toteuma
	työpaikkaselvityksen edellyttämiä toimenpiteitä. Osaston vuoden 2019 VM-baron tulokset paranivat merkittävästi.

1.3.4 Kriisinhallintakeskuksen tavoitteet

Kriisinhallintakeskus (CMC) siirtyi hallinnollisesti Pelastusopistosta sisäministeriöön 1.1.2019 ja osaksi sisäministeriö-kirjanpitoyksikköä. Hallinnollisen siirron myötä Kriisinhallintakeskus on sisäministeriön yhteydessä toimiva siviilikriisinhallinnan tehtäviä hoitava keskus. Siirto edellytti sekä Kriisinhallintakeskukselta että sisäministeriöltä laajasta valmistelusta huolimatta paljon hallinnollista työtä vielä vuonna 2019. Toimiminen sekä Kuopiossa että Helsingissä aiheutti haasteita keskuksen johdolle ja henkilöstölle. Haasteista huolimatta Kriisinhallintakeskus saavutti hyvin sille asetetut tavoitteet.

Tavoite 1: Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisen vaikuttavuutta on kehitetty

Toteuma: Toteutui

Indikaattorit	Toteuma
<p>Ehdolle asetetut asiantuntijat vastaavat yhteisesti sovittuja kansallisia linjauksia (operaation keski- ja ylimmän johdon tehtäviin; sisäiset hakijat vaativampiin tehtäviin; miespuoliset tasa-arvoneuvonantajat; sisäisen turvallisuuden asiantuntijat) sekä operaatioiden tarpeisiin</p> <p>Palvelussuhteeseen liittyvä turvallisuus- ja palvelutasoa on kehitetty vastaamaan toimintaympäristön haasteisiin (säännöllisempi yhteydenpito yhteyshenkilöihin tilannekuvan parantamiseksi henkilöstön työskentelyyn, turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyen; varhaisen tuen prosessien kehittäminen)</p> <p>Koulutuksen laatuprosessi on varmistettu kansainvälisen arvioinnin kautta (ISO 9001 auditointi siviilikriisinhallinnan koulutuksen osalta)</p> <p>Kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan osaamiskeskusyhteistyötä on kehitetty kansallisen koulutuksen koordinoinnin osalta</p> <p>Siviilikriisinhallinnan kansalliset ja kansainväliset toimijat hyödyntävät Kriisinhallintakeskuksen tuottamaa tutkimus- ja tilannekuvatietoutta päätöksentekonsa sekä toimintansa tueksi (yhteydenpitoraportointi on uudistettu; tilannekuva on kytketty tutkimus- ja kehittämistoimintaan)</p>	<p>Tavoitteet toteutuivat johdon tehtävien osalta, joissa Suomi oli edustettuna painoarvoaan suuremmalla osuudella. Asiantuntijoita saatiin operaatioiden sisällä vaativampiin tehtäviin. Miespuolisia hakijoita ei ole ollut ja Gender-tehtäviä ei ole myöskään ollut haussa; 3 miespoliisia valittiin UNMISS SGBV SPT -tehtäviin. Pääasiassa muita sisäisen turvallisuuden asiantuntijoita kuin poliiseja ei ole rekrytoitu. Palvelussuhteen ehtoista käyty keskustelu on johtanut lakimuutosprosessiin.</p> <p>DoC-matkaa toteutettiin Palestiinaan, Somaliaan/Keniaan, Kosovoon sekä yksi matka Itä-Ukrainassa yhdessä muiden security and safety -asioista vastaavien kansainvälisten kumppanien kanssa SMM kutsumana. Asiantuntijoiden hyvinvoinnin osalta varhaisen tuen etätyökaluja (Terveystalo) lisätty.</p> <p>Laatuprosessin esiauditointi suoritettiin menestyksellä marraskuussa, varsinainen auditointitammikuun 2020 lopulla.</p> <p>Osaamiskeskustyössä Polamk mukana, koulutuksen koordinoitua tapahtui, EU-projektien kautta yhteistyö tiivistyi entisestään. RMVK:n osallistumista valmisteltiin.</p> <p>Raportoinnin uudistaminen eteni aikataulussa. Kansallista yhteistyötä CMC–SM–UM välillä raportoinnin paremmasta hyödyntämisestä.</p>

Indikaattorit	Toteuma
	Yhteinen asiantuntijakysely toteutettiin keväällä. Tilannekuva-asiantuntija siirrettiin osaksi Tutkimus- ja kehittämissyksikköä.

Tavoite 2: Euroopan unionin kriisinhallintakykyjä on kehitetty aktiivisesti

Toteuma: Toteutui

Indikaattorit	Toteuma
<p>Euroopan unionin siviilikriisinhallintakoulutusta on kehitetty osallistamalla EUCTG kokouksiin.</p> <p>Eurooppalaisten lainvalvontaviranomaisten koulutusta on kehitetty siviilikriisinhallinnan osalta järjestämällä yhteisiä kursseja CEPOLin, EUPCST:n ja ESDC:n kanssa.</p> <p>ENTRI-hankkeen uutta projektia on kehitetty yhteistyössä komission ja kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa.</p>	<p>EU Kompaktin linjaukset huomioitiin CMC:n työssä ja CMC:n osuus NIP:stä tuotettiin. CMC on Civilian Coordinator for Training (CCT) seuraavalle teema-alueelle: Support to Border Management, johon tullaan lisäämään myös Maritime Security ja mahdollisesti Irregular migration; lisäksi CMC oli vahvasti mukana Suomen puheenjohtajuuskaudella: skh-seminaari 19.7., Relex 20.9., CivCom 4.10.</p> <p>ESDC PDT toteutui, ensimmäinen EUPCST-yhteistapahtuma lokakuussa oli menestys ja sai paljon hyvää palautetta CSDP-JHA-yhteistyön edistämisestä.</p> <p>Uuden Entri-hankkeen – Capacity Building for Civilian Crisis Management (CBCCM) ensimmäinen luonnos valmistui.</p>

Tavoite 3: Kansallisen 1325 toimintaohjelman ja kestävän kehityksen periaatteet on huomioitu entistä tehokkaammin toimintojen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa

Toteuma: Toteutui osittain

Indikaattorit	Toteuma
<p>Asiantuntijat noudattavat operaation ja CMC:n käyttäytymissääntöjä liittyen seksuaaliseen häirintään ja hyväksikäyttöön.</p> <p>Code of Conduct-seurannan varmistamiseksi on kehitetty prosesseja yhteistyössä kansallisten viranomaisten ja operaatioiden kanssa.</p> <p>Periaatteet on valtavirtaistettu toimintaa ohjaaviin dokumentteihin ja prosesseihin sekä henkilöstö ja asiantuntijat on perehdytetty.</p>	<p>Ei ole todennettu</p> <p>Ei toteutunut</p> <p>Tehty osittain, osana laatutyötä</p> <p>Kestävän kehityksen ohjausryhmä ollaan aloittaa toimintansa tammikuussa 2020. Ohjausryhmä tulee</p>

Indikaattorit	Toteuma
	tukemaan CMC:n toiminnan kehittämistä sekä seuraa toteutuneita tavoitteita.

Tavoite 4: Uudistettu siviilikriisinhallintalaki on pantu toimeen ja muutosprosessit on saatu päätökseen

Toteuma: Toteutui osittain

Indikaattorit	Toteuma
Uudet lakisääteiset tehtävät on jalkautettu. Fyysinen siirto on tapahtunut vuoden loppuun mennessä.	Sihteeristötehtäviin liittyvät korvausprosessit on luotu; laki- ja asetusmuutokset (esim. huoltolento-oikeuden laajentuminen) on tiedotettu asiantuntijoille; todetaan R&D uutena lakisääteisenä tehtävänä, ei muutoksia. Hallinnollinen siirto toteutui, fyysinen siirto koskien toimistotiloja ei ole toteutunut, uusi tila Pasilassa vapautuu huhtikuussa 2020.

1.3.5 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille, momentti 26.01.66

Momentilta maksettiin kolmen poliisitoimintaan liittyvän järjestön, Interpolin, FATF:n (Financial Action Task Force) ja Policy Planners Network jäsenmaksut. Momentilta maksettiin myös kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO PKD) sähköisen varmennepankin liittymis- ja jäsenmaksut. Maahanmuuttohallinnon osuuteen sisältyivät jäsenmaksut ja maksuosuudet kansainvälisille maahanmuutto- ja siirtolaisuusjärjestöille (ICMPD, IOM, IGC). Määrärahasta siirrettiin 0,045 milj. euroa Rajavartiolaitokselle COSPAS-SARSAT jäsenmaksuosuutta varten. Rajavartiolaitos ja muut Suomen turvallisuusviranomaiset ovat saaneet COCSPAS-SARSAT satelliittipohjaisen hätälähetinjärjestelmän hälytystiedot käyttöönsä jäsenmaksun perusteella.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta

Toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta on arvioitu ministeriön keskeisten toimintojen eli tehtäväkokonaisuuksien osalta Kieku-järjestelmästä saatavien kustannustietojen sekä asianhallintajärjestelmästä saatujen suoritemäärien perusteella.

Ministeriön toiminnoille ei ole asetettu varsinaisia tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteita. Toimintoihin sisältyy sellaisia tehtäviä, joiden osalta suoritteet eivät ole määriteltävissä ja tehokkuuden tunnusluvut ovat vain suuntaa antavia.

1.4.1 Toiminnallinen tuottavuus, taloudellisuus ja suoritteiden määrät

Kustannukset perustuvat toiminnoille suoraan kirjattuihin menoihin, työajankohdenusten perusteella laskettuihin henkilötyövuosiin ja palkkakustannuksiin sekä tukitoimintojen ja palkallisten poissaolojen ydin- ja ohjaustoiminnoille jaettuihin kustannuksiin. Kustannuksiin on lisätty valtioneuvoston hallintoyksiköstä saadut tiedot sinne siirrettyjen palvelutoimintojen kustannuksista.

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön kustannusten laskentamenettelyä muutettiin vuoden 2019 aikana ja toteutuneet kustannukset esitetään uudistetun laskentamallin mukaisena. Kustannusten vyörytyksessä ajurina toimii toteutunut työaika. Uuden laskennan tulokset eivät olennaisesti poikkea aiemman mallin tuloksista. Alla olevassa taulukossa myös vertailuvuodet esitetään uusitun mallin mukaisesti laskettuina.

Taulukko 1. Ministeriön keskeiset toiminnot

	Tot. 2017	Tot. 2018	Tavoite 2019	Tot. 2019
Kustannukset (ei sisällä momenttia 26.01.20 Tietohallinnon yhteiset menot)	21 217	23 313		26 245
Henkilötyövuodet (työajankohdennusten mukaiset)	193,7	199,9	198,0	214,2
Tehtävät ja painopisteet				
Ydintoiminnot ministeriössä (htv), josta	26,2	21,3	21,0	22,1
Poliisitoimi (htv)	7,0	4,7	5,0	6,7
Kustannukset (1000 €)	1 475,9	1 086,2		1 547,3
Kustannukset / htv	211,1	230,1		230,6
Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta (htv)	13,1	11,3	11,0	9,2
Kustannukset (1000 €)	3 535,6	3 181,9		3 671,4
Kustannukset / htv	269,9	282,3		397,8
Maahanmuuttohallinto (htv)	3,2	2,8	2,7	3,5
Kustannukset (1000 €)	653,7	604,6		799,5
Kustannukset / htv	204,3	218,3		227,8
Muut ydintoiminnot (htv)	2,9	2,5		2,6
Kustannukset (1000 €)	599,0	553,1		548,1
Kustannukset / htv	206,6	221,2		210,8
Ohjaustoiminnot (htv), josta	71,8	78,1	79,7	86,3
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta (htv)	11,0	10,4	15,0	10,0
Kustannukset (1000 €)	2 493,0	2 983,0		2 470,8
Kustannukset / htv	226,6	286,8		246,1
Kansalaiskirjeet	441	377		558
Kirjalliset kysymykset	59	64		61
Rahoitetut tutkimushankkeet	6	5		4
Hallinnonalan ohjaus, suunnittelu ja seuranta (htv)	11,4	13,0	12,0	14,5
Kustannukset (1000 €)	2 286,8	2 793,0		3 192,8
Kustannukset / htv	200,6	214,8		220,3
Määräykset, ohjeet ja suositukset	14	10		7
EAO:n lausuntopyyntöt	8	6		7
Lakien ja asetusten valmistelu ja säädösvalmistelun kehittäminen (htv)	24,9	26,9	20,0	27,2
Kustannukset (1000 €)	4 970,1	5 607,4		5 688,1
Kustannukset / htv	199,6	208,5		209,1
Hallituksen lakiesitykset	11	23		8
Käynnistyneet lainsäädäntöhankkeet	18	10		10
Saapuneet lausunnot	486	567		268
Kansainväliset ja EU-asiat (htv)	13,2	15,9	20,2	18,6
Kustannukset (1000 €)	2 888,9	3 744,9		4 758,7
Kustannukset / htv	218,9	235,5		255,8
Sisäasioiden rahastot (htv)	9,0	9,4	9,5	11,7
Kustannukset (1000 €)	1 841,8	2 136,2		2 654,6
Kustannukset / htv	204,6	227,3		227,5
Rahoitetut hankkeet (kpl)	29	114		35
Muut ministeriön erityistehtävät	2,2	2,5	3	4,3
Kustannukset (1000 €)	472,2	623,0		914,4
Kustannukset / htv	214,6	249,2		212,7
Tukitoiminnot (johtaminen, yleishallinto, ministeriön sisäiset palvelut) (htv)	50,9	57,4	55,3	60,7
Lomat, muut palkalliset poissaolot, kohdentamaton työaika, muut (htv)	44,9	43,0	40,0	45,1

Taulukko 2. Kriisinhallintakeskuksen toiminnot v. 2019

	Toteuma 2019
Kustannukset (1000 euroa)	15 907
Henkilötyövuodet (työajankohdennusten mukaiset)	18,2
Tehtävät ja painopisteet	
Ydintoiminnot (htv), josta	12,1
Siviilihenkilöstön osallistuminen Kriisinhallintaan (htv)	0,2
Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet (htv)	11,9
Tukitoiminnot (johtaminen, yleishallinto, sisäiset palvelut) (htv)	1,7
Lomat, muut palkalliset poissaolot, kohdentamaton (htv)	4,3

Taulukko 3. Kriisinhallintakeskuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden keskeiset tunnusluvut

Tavoite	Tot. 2018	Tavoite 2019	Tot. 2019
Naisten osuus siviilikriisinhallintatehtävissä (%)	36	40	40
Naisten määrä siviilikriisinhallinnan peruskurssilla (%)	50	50	50

1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Sisäministeriön kirjanpitoyksikössä maksullisen toiminnan tuotot olivat 1 560 euroa vuonna 2019. Toimintakertomuksessa ei esitetä maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa, koska tuottojen määrä oli alle 1,0 milj. euroa. Tileistä poistoja ei tehty vuonna 2019.

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön maksullinen toiminta muodostui vuonna 2019 sisäministeriön pelastusosaston pelastuslain (379/2011) mukaisista erivapauspäätöksistä, joita laskutettiin 6 kpl vuonna 2019.

Kriisinhallintakeskuksella ei ollut maksullista toimintaa vuonna 2019.

1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Vuonna 2019 yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot sisäministeriön kirjanpitoyksikössä olivat 0,374 milj. euroa. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista sisäministeriön osuus oli 0,313 milj. euroa ja Kriisinhallintakeskuksen osuus 0,061 milj. euroa. Toimintakertomuksessa ei esitetä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa, koska tuottojen määrä oli alle 1,0 milj. euroa.

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot tulivat pääosin EU:lta ja Palosuojelurahastolta. Kirjanpitoyksikön suurimmat yhteistoiminnan tuotot vuonna 2019 olivat vuonna 2018 päätyneen pelastustoimen uudistushankkeen loppusuoritus ja Vapaaehtoisen pelastustoiminnassa -hankkeet tuotot.

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön henkilöstön lukumäärä oli vuoden 2019 lopussa 238 henkilöä ja henkilötyövuosimäärä 232,3 henkilötyövuotta. Kirjanpitoyksikön henkilöstön lukumäärä kasvoi 33 henkilöllä, josta sisäministeriön kirjanpitoyksikköön 1.1.2019 sijoitetun Kriisinhallintakeskuksen osuus oli 20 henkilöä.

Taulukko 4. Sisäministeriön kirjanpitoyksikön henkilötyövuosimäärä organisaatioyksiköittäin vuosina 2018–2019

Tulosyksikkö	Vuosi 2018	Vuosi 2019	Muutos 2018–2019
Kansainvälisten asioiden yksikkö	21,4	22,3	0,9
Viestintäyksikkö	7,4	7,6	0,2
Sisäinen tarkastus	2,9	3,9	1,0
Maahanmuutto-osasto	31,7	35,6	3,9
Pelastusosasto (ml. Palosuojelurahasto)	41,1	44,2	3,1
Poliisiosasto	41,3	38,8	-2,4
Hallinto- ja kehittämisosasto	52,0	54,8	2,7
Kriisinhallintakeskus	0,0	18,9	18,9
Kansallisen turvallisuuden yksikkö	0,0	3,3	3,3
Muut	2,0	2,8	0,8
Yhteensä	199,8	232,3	32,5

Sisäministeriön henkilöstön lukumäärä kasvoi 13 henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna. Vakinaisen henkilöstön määrä (162 henkilöä) nousi 11 henkilöllä edellisestä vuodesta, kun määräaikaisten henkilöiden määrä kasvoi yhdellä henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna. Osa-aikaisten henkilöiden määrä (4 henkilöä) väheni 1 henkilöllä edelliseen vuoteen verrattuna. Ministeriön henkilötyövuosimäärä (213,4 htv) kasvoi 13,3 henkilötyövuodella edelliseen vuoteen verrattuna.

Kriisinhallintakeskuksen henkilöstöstä vakituisia oli 9 henkilöä ja määräaikaisia 11 henkilöä.

Vuoden 2019 lopussa naisten osuus ministeriön henkilöstöstä oli 65 % ja miesten 35 %. Kriisinhallintakeskuksen henkilöstöstä puolet olivat naisia ja puolet miehiä.

Naisten osuus määräaikaisista henkilöistä sisäministeriön kirjanpitoyksikössä vuonna 2019 oli noin 64,2 %. Sisäministeriön määräaikaisista henkilöistä noin 67,9 % oli naisia, kun Kriisinhallintakeskuksen määräaikaisista henkilöistä noin 45,5 % oli naisia.

Sisäministeriössä sairauspoissaolojen määrä (7,7 työpäivää/htv) nousi edellisvuoteen verrattuna (6,3 työpäivää/htv v. 2018) ja tavoitteeksi asetettua 6,3 työpäivää/htv ei saavutettu. Sairauspoissaolojen kasvu selittyy muun muassa eräillä pitkillä sairausloilla. Kriisinhallintakeskuksessa sairauspoissaolot vuonna 2019 olivat noin 4,3 työpäivää/htv.

Taulukko 5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Henkilöstön lukumäärä, henkilöä 31.12.				238
- sisäministeriö	198	205		218
- Kriisinhallintakeskus				20
Sukupuolijakauma (n/m) %				
- sisäministeriö	65/35	65/35	67/33	65/35
- Kriisinhallintakeskus				50/50
Henkilötyövuodet				232,3
- sisäministeriö	193,8	200,1	198	213,4
- Kriisinhallintakeskus			19	18,9
Keski-ikä				
- sisäministeriö	46,2	46,2		45,4
- Kriisinhallintakeskus				45,5
Vakinaiset (n/m), lukumäärä				109/62
- sisäministeriö	99/52	99/52		104/58
- Kriisinhallintakeskus				5/4
Määräaikaiset (n/m), lukumäärä				43/24
- sisäministeriö	29/15	37/18		38/18
- Kriisinhallintakeskus				5/6
Vakinaisten osuus (%)	76,3	73,2		71,8
- sisäministeriö				74,3
- Kriisinhallintakeskus				45,0
Määräaikaisten osuus (%)	23,7	26,8		28,2
- sisäministeriö				25,7
- Kriisinhallintakeskus				55,0
Kokoaikaiset, lukumäärä				233
- sisäministeriö	188	200		214
- Kriisinhallintakeskus				19
Kokoaikaisten osuus (%)				97,9
- sisäministeriö	94,9	97,6		98,2
- Kriisinhallintakeskus				95,0
Osa-aikaiset, lukumäärä				5
- sisäministeriö	10	5		4
- Kriisinhallintakeskus				1
Osa-aikaisten osuus (%)				2,1
- sisäministeriö	5,1	2,4		1,8

	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Tavoite 2019	Toteuma 2019
- Kriisinhallintakeskus				5,0
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta %				
- sisäministeriö	80,4	81,1		81,8
- Kriisinhallintakeskus				83,4
Kokonaistyövoimakustannukset €/vuosi				
- sisäministeriö	14 181 013	14 645 052		16 153 954
- Kriisinhallintakeskus				1 180 537
Työhyvinvointi				
Työtyytyväisyysindeksi				
- sisäministeriö	3,7	3,8	3,9	3,9
- Kriisinhallintakeskus				3,9
Lähtövaihtuvuus (%)				
- sisäministeriö	2,2	11,3		n/a
- Kriisinhallintakeskus				n/a
Tulovaihtuvuus (%)				
- sisäministeriö	12,4	9,8		n/a
- Kriisinhallintakeskus				n/a
Sairauspoissaolot (tpv/htv)				
- sisäministeriö	9,1	6,3	6,7	7,7
- Kriisinhallintakeskus				4,3
Työterveyshuolto (euroa/htv)				
- sisäministeriö	719,3	606,9		597,1
- Kriisinhallintakeskus				614,7
Työtyytyväisyyden edistäminen (euroa/htv)				
- sisäministeriö	520,5	624,8		585,5
- Kriisinhallintakeskus				199,1
Työkunnan edistäminen (euroa/htv)				
- sisäministeriö	293,2	402,3		341,1
- Kriisinhallintakeskus				43,4
Osaaminen				
Koulutustasoindeksi, koko henkilöstö				
- sisäministeriö	6,4	6,3		6,2
- Kriisinhallintakeskus				5,7
Koulutustasoindeksi, naiset				
- sisäministeriö	6,2	6,1		6,1
- Kriisinhallintakeskus				5,5
Koulutustasoindeksi, miehet				
- sisäministeriö	6,8	6,6		6,5
- Kriisinhallintakeskus				5,9
Koulutus ja kehittäminen (euroa/htv)				
- sisäministeriö	1640,7	834,4		628,7
- Kriisinhallintakeskus				457

Sisäministeriön kirjanpitoyksikössä toteutettiin vuonna 2019 kaksi työtyytyväisyystutkimusta, joista toinen sisäministeriössä ja toinen Kriisinhallintakeskuksessa.

Sisäministeriössä toteutettu VMBaro-työtyytyväisyyskysely osoitti, että ministeriössä työhyvinvointi on aiempien vuosien tapaan hyvällä tasolla, sillä kokonaistyötyytyväisyys oli 3,88 (tavoite 3,9). Kyselyyn vastasi ennätysmäärä ministeriön henkilökuntaa, minkä ansiosta vastausprosentti oli 92 %. Työtyytyväisyyskyselyn tulosten analyysissä vahvuuksiksi sisäministeriössä nousivat työn tavoitteiden tunteminen, oikeudenmukainen kohtelu työtovereiden taholta, työn mielenkiintoisuus ja haastavuus. Kyselyn tulosten perusteella kolme heikointa kohtaa olivat palkkauksen muuttuminen työsuorituksen muuttuessa, kehityskeskustelut työn tekemisen ja osaamisen kehittämisen tukena sekä työskentelytilat ja tuloksellinen työskentely. Kyselyn vastausten perusteella ministeriössä ei esiinny seksuaalista häirintää. Sen sijaan vastanneista 4 % kertoi kokeneensa häirintää (työpaikkakiusaamista) viimeisen vuoden aikana. Kyselyn tuloksia käsiteltiin mm. ministerin johtoryhmässä, johdon infossa ja työsuojelutoimikunnassa. Lisäksi kukin osasto ja erillisyksikkö käsittelee tuloksia omissa työyksikkökoukoksissaan. Tulosten käsittelyn ohjeistuksessa korostettiin, että häirintään puuttumisen osalta on erittäin tärkeää, että kaikki tapaukset tuodaan työnantajan tietoon ja että sekä häirintää kokeneen että häiritsijäksi epäillyn tulee osallistua asian selvittelyyn. Epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumisesta ohjeistetaan myös VARTU-mallissa.

Kriisinhallintakeskuksessa toteutettu VMBaro-työtyytyväisyyskysely osoitti, että keskuksen työtyytyväisyys on kyselyn tulosten perusteella hyvällä tasolla, sillä kokonaistyötyytyväisyyden arvosana oli 3,9. Kyselyn vastausprosentti oli kuitenkin vain 61 %. Työtyytyväisyyskyselyn tulosten analyysissä vahvuuksiksi Kriisinhallintakeskuksessa nousivat työyhteisön toimintakulttuuri, työnantajakuva ja arvot sekä työnsisältö ja vaikuttamismahdollisuudet. Kyselyn tulosten perusteella kolme heikointa kohtaa olivat työvälineet ja tuloksellinen työskentely, uusien työ- ja toimintatapojen hyödyntäminen työssä sekä palkkauksen oikeudenmukaisuus.

1.6 Tilinpäätösanalyysi

1.6.1 Rahoituksen rakenne

Sisäministeriön hallinnonalan pääluokassa oli vuonna 2019 käytössä yhteensä 1743,2 milj. euroa määrärahaa. Vuoden 2019 määrärahaa oli käytössä 1 532,6 milj. euroa, mikä on noin 1,8 % enemmän kuin vuonna 2018 (1 505,5 milj. euroa vuonna 2018). Edellisiltä vuosilta siirrettyjä määrärahoja vuonna 2019 oli käytössä 210,6 milj. euroa, mikä oli lähes edellisen vuoden tasolla (211,1 milj. euroa vuonna 2018).

Sisäministeriön hallinnonalan pääluokan vuoden 2019 määrärahoista varsinaisessa talousarviossa myönnettiin 1 496,8 milj. euroa, kun vuonna 2018 varsinaisessa talousarviossa myönnettiin 1 476,2 milj. euroa. Pääluokkaan 26 osoitettiin vuoden 2019

lisätalousarvioissa 35,8 milj. euroa, kun edellisenä vuonna lisätalousarvioissa osoitettiin 95,7 milj. euroa. Lisätalousarvioiden osuus pääluokan 26 vuoden 2019 määrärahoista oli 2,3 % (1,9 % vuonna 2018).

Taulukko 6. Pääluokan 26 vuosien 2018 ja 2019 varsinaisten talousarvioiden vertailu (1 000 euroa)

Momentti	Momentin nimi	Vuosi 2018	Vuosi 2019	Muutos
26.01.01	Sisäministeriön toimintamenot	13 811	14 425	614
26.01.04	Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet	1 739	1 480	-259
26.01.20	Tietohallinnon yhteiset menot	8 017	8 017	0
26.01.24	EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan	22 555	30 665	8 110
26.01.25	Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunta	0	5 500	5 500
26.01.29	Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	100 409	115 000	14 591
26.01.50	Eräät avustukset	225	225	0
26.01.66	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut	1 017	1 017	0
26.10.01	Poliisitoimen toimintamenot	726 152	753 095	26 943
26.10.02	Suojelupoliisin toimintamenot	33 341	43 898	10 557
26.10.20	Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot	9 168	9 168	0
26.10.21	KEJO-hankkeen yhteiset menot	1 000	7 330	6 330
26.20.01	Rajavartiolaitoksen toimintamenot	235 292	234 690	-602
26.20.70	Ilma- ja vartioalusten hankinta	15 500	9 010	-6 490
26.30.01	Pelastustoimen toimintamenot	15 997	16 321	324
26.30.02	Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot	49 188	51 876	2 688
26.30.20	Erytymenot	2 406	1 966	-440
26.40.01	Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot	49 395	28 611	-20 784
26.40.21	Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto	137 594	127 601	-9 993
26.40.22	Vapaaehtoinen paluu	6 800	4 830	-1 970
26.40.63	Vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettavat tuet	46 584	32 120	-14 464
Yhteensä		1 476 190	1 496 845	20 655

Arviomäärärahojen ylityslupia ei vuonna 2019 esitetty. Jakamattomia määrärahoja sisäministeriön pääluokassa oli vain momentilla 26.01.29 sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot.

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön rahoituksen rakenne

Sisäministeriön kirjanpitoyksiköllä oli vuonna 2019 käytettävissä määrärahoja yhteensä 159,6 milj. euroa, josta vuoden 2019 talousarvion määrärahoja oli 102,7 milj. euroa (sisältäen myös lisätalousarvioissa saadun rahoituksen). Vuodelta 2018 siirrettyjen määrärahojen osuus käytettävissä olevista määrärahoista oli 35,6 % (56,8 milj. euroa).

Taulukko 7. Sisäministeriön kirjanpitoyksikön talousarviorahoitus ja sen käyttö

Rahoitus (1 000 euroa)	Käyttö 2017	Käyttö 2018	Käyttö 2019	Käytettä- vissä 2019	Siirretty v. 2020
Kulutusmenot					
26.01.01 Sisäministeriön toimintamenot	13 989	14 651	15 692	18 416	2 724
26.01.04 Siviilikriisinhall. kotim. valmiudet ¹			1 534	1 578	44
26.01.20 Tietohallinnon yhteiset menot	7 368	7 271	6 680	9 105	2 425
26. muut kulutusmenot ²	3 254	3 344	4 088	10 994	4 157
Muut kulutusmenot	42	110	585	14 053	13 445
Kulutusmenot yhteensä	24 653	25 376	28 579	54 146	22 795
Muu budjettirahoitus					
26. siirtomenot	30 177	21 193	32 850	89 136	43 875
Muu budjettirahoitus		21	14 079	14 232	100
Arvonlisäverot	2 116	2 049	2 039	2 039	0
Muu budjettirahoitus yhteensä	32 293	23 263	48 968	105 407	43 975
Menomomentit yhteensä	56 946	48 639	77 547	159 552	66 770
Tulorahoitus					
Tulomomentit	-23 025	-36 289	-32 931		
YHTEENSÄ	33 921	12 350	44 616	159 552	66 770

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön käytössä olevista määrärahoista sisäministeriön pääluokan määrärahoja oli 131,223 milj. euroa (82,2 %) ja muiden hallinnonalojen määrärahoja 28,328 milj. euroa.

Muiden hallinnonalojen määrärahoista suurimmat oli ulkoministeriön osoittama 14,070 milj. euron jakamaton määräraha momentilta 24.10.21.1 Siviilihenkilöstön osallistuminen Kriisinhallintaan ja valtiovarainministeriön pelastustoimen uudistamiseen osoittama 13,4 milj. euron määräraha momentilta 28.70.05 Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistäminen.

Muita muiden hallinnonalan määrärahoja olivat valtioneuvoston kanslian osoittama 0,482 milj. euron jakamaton määräraha momentilta 23.01.24.1 Suomen EU-puheenjohtajuus ja valtioneuvoston kanslian osoittama 0,067 milj. euron määräraha Euroopan unionin kansallisen asiantuntija palkkauksiin, ulkoministeriön osoittama jakamaton 0,3 milj. euron määräraha momentilta 24.90.68 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö sekä valtiovarainministeriön osaamisen kehittämiseen myöntämä 3 960 euron määräraha.

¹ Mom. 26.01.04.2 SHK kotimaan valm. (CMC) siirtyi vuonna 2019 sisäministeriön kirjanpitoyksiköön, vuosina 2017 ja 2018 Pelastusopiston kirjanpitoyksikössä.

² Sisältää myös EUSA-rahastojen menomomentit lukuun ottamatta teknistä tukea. Sisältää myös momentin 26.01.04.1 käytön vuosina 2017 ja 2018.

Sisäministeriön toimintamenomomentilla (26.01.01) määrärahaa oli yhteensä 18,416 milj. euroa, josta vuoden 2019 määrärahaa oli 14,447 milj. euroa ja edelliseltä vuodelta siirrettyä määrärahaa 3,969 milj. euroa.

Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet -momentilla (26.01.04) määrärahaa oli käytettävissä 1,578 milj. euroa, josta vuoden 2019 talousarvion määrärahaa oli 1,461 milj. euroa ja edelliseltä vuodelta siirrettyjä määrärahoja 0,117 milj. euroa. Kriisinhallintakeskus siirrettiin osaksi sisäministeriön kirjanpitoyksikköä vuoden 2019 alusta lukien ja momentin määräraha oli pääosin Kriisinhallintakeskuksen käytössä. Ministeriön käytössä määrärahasta oli 0,02 milj. euroa vuonna 2019.

Tietohallinnon yhteiset menot -momentin määrärahaa ministeriöllä oli käytettävissä 9,105 milj. euroa, josta edelliseltä vuodelta siirrettyä määrärahaa oli 1,176 milj. euroa.

Muista pääluokan 26 kulutusmenoista suurimmat olivat pelastustoimen toimintamenot, öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunta sekä EUSA-rahastojen tekninen tuki.

Öljy- ja kemikaalivalvonnan tehtävät siirrettiin 1.1.2019 alkaen ympäristöministeriön hallinnonalalta sisäministeriöön. Momentille myönnettiin vuoden 2019 talousarviossa 5,5 milj. euroa ja vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa 1,2 milj. euroa. Momentilta siirrettiin yhteensä 5,7 milj. euroa Rajavartiolaitos-kirjanpitoyksilölle.

Sisäministeriölle osoitettuja jakamattomia määrärahoja jaettiin edelleen Poliisihallitukselle (0,01 milj. euroa) momentilta 24.10.21.01 siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan, Rajavartiolaitokselle (0,2 milj. euroa) Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoitusta momentilta 24.90.68 ja Rajavartiolaitokselle (0,055 milj. euroa) Suomen EU-puheenjohtajakauden rahoitusta momentilta 23.01.24.1.

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Sisäministeriön kirjanpitoyksiköllä oli vuonna 2019 käytettävissä määrärahaa yhteensä 159,551 milj. euroa, josta vuoden 2019 talousarvion määrärahoja oli 102,707 milj. euroa (64,4 %) ja edellisiltä vuosilta siirrettyjä määrärahoja 56,843 milj. euroa (35,6 %).

Käytettävissä olevista määrärahoista käytettiin tilivuoden aikana 77,547 milj. euroa (48,6 %) ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 66,769 milj. euroa (41,8 %). Merkittävimmät vuodelle 2020 siirretyistä määrärahoista muodostuivat EU:n sisäasioiden rahastojen (EUSA-rahastot) ohjelmakauden 2014–2020 rahoituksesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistämisen vuoden 2019 määrärahoista.

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön käytössä olleiden talousarvion tulomomenttien toteuma oli yhteensä 32,931 milj. euroa, josta merkittävimmät osuudet olivat EU:lta saatuja tuloja sisäisen turvallisuuden rahastoille (18,226 milj. euroa) ja siirrettyjen määrärahojen peruutuksia (14,625 milj. euroa). Peruutetuista määrärahoista suurimmat olivat EUSA-rahastojen ohjelmakauden 2014–2020 vuoden 2017 talousarvion määrärahan 12,2 milj. euron peruutus ja pelastustoimen uudistamisen vuoden 2018 talousarvion 2,4 milj. euron peruutus.

Tietohallinnon yhteisiin menoihin (mom. 26.01.20) osoitettiin vuoden 2019 talousarviossa määrärahaa 8,017 milj. euroa. Vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa momentilta siirrettiin 0,088 milj. euroa momentille 26.01.01. Edelliseltä vuodelta siirrettyä määrärahaa oli käytössä 1,176 milj. euroa. Ministeriöllä käytettävissä olevasta määrärahasta (9,015 milj. euroa) käytettiin 6,680 milj. euroa ja vuodelle 2020 vuodelle 2020 siirrettiin 2,425 milj. euroa.

Momentille 26.01.24 EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahantulon hallintaan osoitettiin 30,665 milj. euroa vuoden 2019 talousarviossa. Edelliseltä vuodelta siirrettyjä määrärahoja oli käytössä 47,672 milj. euroa. Vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa momentille osoitettiin 12,5 milj. euroa. Ministeriöllä käytettävissä olevasta määrärahasta (90,837 milj. euroa) käytettiin 33,373 milj. euroa ja peruutettiin 12,2 milj. euroa. Vuodelle 2020 siirrettiin 45,263 milj. euroa.

Momentille 26.01.66 kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille myönnettiin vuoden 2018 talousarviossa 1,017 milj. euroa. Määrärahasta siirrettiin 0,045 milj. euroa Rajavartiolaitokselle COSPAS-SARSAT jäsenmaksuosuutta varten. Määrärahasta jäi käyttämättä 0,211 milj. euroa.

Sisäministeriöllä oli käytössä pelastustoimen toimintamenot -momentilla (26.30.01) vuoden 2019 talousarvion määrärahaa 3,125 milj. euroa ja edelliseltä vuodelta siirrettyä määrärahaa 3,257 milj. euroa. Käytettävissä olevasta määrärahasta (6,382 milj. euroa) käytettiin 1,718 milj. euroa ja peruutettiin 2,4 milj. euroa. Vuodelle 2020 siirrettiin 2,262 milj. euroa.

Erityismenot-momentille (mom. 26.30.20) myönnettiin vuoden 2019 talousarviossa määrärahaa 1,966 milj. euroa. Vuoden 2019 poikkeuksellisen metsäpalotilanteen vuoksi momentille myönnettiin vuoden 2018 toisessa lisätalousarviossa 0,6 milj. euroa lisämääräraha. Määrärahasta siirrettiin 0,77 milj. euroa Pelastusopiston Kriisinhallintakeskukselle kansainvälisestä hätäavun antamisesta ja vastaanottamisesta sekä siihen varautumisesta aiheutuviin menoihin sekä Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 0,9 milj. euroa metsäpalojen tähystystoiminnasta ja siihen varautumisesta aiheutuviin menoihin. Ministeriön käytössä oli 0,896 milj. euroa, josta käytettiin 0,550 milj. euroa ja käyttämättä jäi 0,345 milj. euroa.

Sisäministeriön toimintamenoihin (mom. 26.01.01) myönnettiin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa 14,425 milj. euroa. Vuoden 2019 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentille lisättiin 0,104 milj. euroa ja vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa momentilta vähennettiin 0,082 milj. euroa. Vuodelta 2018 siirrettyä määrärahaa oli käytössä 3,969 milj. euroa. Ministeriön käytössä olleista toimintamenoista (18,416 milj. euroa) käytettiin 15,692 milj. euroa ja vuodelle 2020 siirrettiin 2,724 milj. euroa.

Taulukko 8. Ministeriön toimintamenojen (mom. 26.01.01.1) nettomenojen kehitys v. 2017–2019

	Vuosi 2017	Vuosi 2018	Vuosi 2019	Muutos% 2018–2019
Tuotot	-647 269	-783 314	-746 977	-4,6
Aineet ja tarvikkeet	57 332	66 423	61 441	-7,5
Henkilöstökulut	12 748 892	13 194 222	14 071 624	6,6
Vuokrat	24 724	17 449	18 586	6,5
Palvelujen ostot	918 415	1 065 622	1 077 591	1,1
Muut kulut	627 804	834 357	934 379	12,0
Muut tiliryhmät	23 072	6 675	7 625	14,2
Nettomenot yhteensä	13 752 970	14 401 434	15 424 268	7,1

Sisäministeriön toimintamenumomentille nettoutetut tuotot ylittivät talousarviossa arvioidun (0,3 milj. euroa) tuottomäärän. Suurin osa tuotoista tuli EU:lta saaduista kustannusten korvauksista, EU:lta ja Palosuojelurahastolta saadusta hankerahoituksesta sekä Palosuojelurahaston sihteeristön palkkakustannusten korvauksista.

Henkilöstökulut ovat edelleen ylivoimaisesti suurin menoerä ministeriön toimintamenoissa. Toimintamenoista maksetut henkilöstökulut (14,072 milj. euroa) kasvoivat noin 0,877 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Ministeriön toimintamenoista palkattujen henkilöiden henkilötyövuosimäärä (189,8 htv) nousi noin 6,1 henkilötyövuodella edellisestä vuodesta. Tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä maksettu 9,2 %:n suuruisen kertaerä ja VES-korotukset nostivat palkkausmenojen määrää. Vuokramenot aiheutuivat pääosin kokous- ja seminaaritulojen vuokrauksista. Palvelujen ostojen määrä (1,078 milj. euroa) pysyi lähes edellisen vuoden tasolla. Merkittävimmät erät palvelujen ostoissa olivat talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot (0,229 milj. euroa), asiantuntija- ja tutkimuspalvelut (0,204 milj. euroa), ravitsemispalvelut (0,200 milj. euroa) ja koulutuspalvelut (0,112 milj. euroa). Muut kulut (0,934 milj. euroa) koostuvat pääosin matkustuspalvelujen ostoista (0,793 milj. euroa) ja muista matkamenoista.

Momentille 26.01.04 Siviilikriinhallinnan kotimaan valmiudet myönnettiin vuoden 2019 talousarviossa 1,480 milj. euroa. Vuoden 2019 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentille siirrettiin 0,086 milj. euroa momentilta 26.01.01 ja vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa momentilta siirrettiin 0,105 milj. euroa momentille 23.01.01. Vuodelta 2019 siirrettyä määrärahaa oli käytettävissä 0,117 milj. euroa.

Käytettävissä olleista määrärahoista (1,578 milj. euroa) käytettiin 1,534 milj. euroa vuonna 2019 ja vuodelle 2020 siirrettiin 0,044 milj. euroa.

Taulukko 9. Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet -momentin (26.01.04) nettomenot SM:n kirjanpitoyksikössä vuosina 2017–2019

	Vuosi 2017	Vuosi 2018	Vuosi 2019
Tuotot	0	0	-99 579
Aineet ja tarvikkeet	147	21	11 997
Henkilöstökulut	7 779	526	1 217 750
Vuokrat	198	4 010	126 566
Palvelujen ostot	32 264	13 958	115 494
Muut kulut	30 894	15 387	156 227
Muut tiliryhmät	0	0	5 175
Nettomenot yhteensä	71 282	33 902	1 533 630

Kriisinhallintakeskus siirrettiin 1.1.2019 alkaen Pelastusopiston kirjanpitoyksiköstä osaksi sisäministeriön kirjanpitoyksikköä. Tämän vuoksi momentin 26.01.04 vuoden 2019 toteuma sisäministeriön kirjanpitoyksikössä ei ole vertailukelpoinen edellisiin vuosiin. Kriisinhallintakeskuksen toteumat momentilla 26.01.04 vuosina 2017–2018 ovat Pelastusopiston kirjanpitoyksikössä.

Merkittävimmät erät palvelujen ostoissa momentilla 26.01.04 olivat ravitsemispalvelut (0,043 milj. euroa), ICT-käyttöpalvelut (0,013 milj. euroa) ja koulutuspalvelut (0,012 milj. euroa). Muut kulut koostuvat pääosin matkustuspalveluiden ostoista (0,129 milj. euroa) ja muista matkustusmenoista. Vuokrat koostuvat pääosin toimitilojen vuokrista (0,102 milj. euroa) ja kuljetusvälineiden vuokrista (0,013 milj. euroa).

Sisäministeriön kirjanpitoyksiköllä oli käytössä 14,060 milj. euroa momentilla 24.01.21.01 Siviilikriisinhallinta. Määräraha oli yksinomaan Kriisinhallintakeskuksen käytössä. Määrärahasta käytettiin 14,007 milj. euroa ja sitä jäi käyttämättä 0,052 milj. euroa. Merkittävin osa määrärahasta (11,567 milj. euroa) käytettiin ulkomaille sijoitettujen asiantuntijoiden palkkausmenoihin, muiden kustannusten korvauksiin (1,769 milj. euroa), matkustuspalveluihin (0,243 milj. euroa), työterveyspalveluihin (0,155 milj. euroa) sekä aineisiin ja tarvikkeisiin (0,146 milj. euroa).

Taulukko 10. Momentin 24.01.21.01 käyttö sisäministeriön kirjanpitoyksikössä v. 2019

	Vuosi 2019
Tuotot	0
Aineet ja tarvikkeet	146 163
Henkilöstökulut	11 567 234
Vuokrat	3 115
Palvelujen ostot	244 691
Muut kulut	2 046 393
Muut tiliryhmät	66
Nettomenot yhteensä	14 007 662

Aiemmilta vuosilta siirrettyjä määrärahoja siirrettiin toisille kirjanpitoyksiköille vuonna 2019 alkusaldon muutoksina. Rajavartiolaitokselle siirrettiin momentilta 4.17.26.01.24.2 ISF-B 0,178 milj. euroa ja momentilta 4.18.26.01.24.2 ISF-B 1,935 milj. euroa. Momentilta 4.18.26.10.01.4 sisäministeriön menot siirrettiin 0,022 milj. euroa Poliisihallitukselle. Pelastusopiston kirjanpitoyksiköstä siirrettiin sisäministeriön kirjanpitoyksikköön 0,025 milj. euroa momentilta 4.18.26.01.04.2 Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet CMC.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot (0,915 milj. euroa) kasvoivat noin 10,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Toiminnan tuotoista 0,815 milj. euroa oli sisäministeriön tuottoja ja 0,1 milj. euroa oli Kriisinhallintakeskuksen tuottoja.

Merkittävin muutos tuotoissa oli muissa yhteistoiminnan kustannusten korvauksissa (0,298 milj. euroa), jotka olivat 0,051 milj. euroa edellisvuotta suuremmat. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot EU:lta (0,154 milj. euroa) olivat 0,057 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset EU:lta (0,023 milj. euroa) pienenevät 0,010 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna ja yhteistoiminnan kustannusten korvaukset valtion virastoilta ja laitoksilta (0,199 milj. euroa) pienenevät 0,008 milj. eurolla.

Toiminnan kulut olivat yhteensä noin 72,642 milj. euroa ja ne nousivat noin 29,684 milj. eurolla eli 69,1 %:lla edellisestä vuodesta. Merkittävimmät syyt nousulle olivat se, että Kriisinhallintakeskus sijoitettiin 1.1.2019 alkaen osaksi sisäministeriön kirjanpitoyksikköä ja se, että EU:n sisäisen turvallisuuden rahastojen hankkeiden vuodelle 2019 kuuluvat maksusuudet kirjattiin sisäministeriön kirjanpitoyksikössä aiempien vuosien menettelystä poiketen vuoden 2019 menoksi sen mukaisina kuin virastot olivat ilmoittaneet kirjaavansa omissa kirjanpidoissaan kyseisten hankkeiden tuottoja

vuodelle 2019. Siirtovelkakirjausten määrä vuonna 2019 oli noin 11,119 milj. euroa ja Kriisinhallintakeskuksen osuus toiminnan kuluista oli noin 15,590 milj. euroa.

Henkilöstökulujen määrä sisäministeriön kirjanpitoyksikössä (28,953 milj. euroa) kasvoi noin 14,554 milj. eurolla eli noin 100 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna. Kriisinhallintakeskuksen osuus sisäministeriön kirjanpitoyksikön henkilöstökuluista oli noin 12,774 milj. euroa, josta 11,557 milj. euroa ulkomaille sijoitettujen asiantuntijoiden palkkauskuluja ja 1,217 milj. euroa sisäministeriön kirjanpitoyksikköön sijoitettujen Kriisinhallintakeskuksen henkilöiden palkkauksia. Sisäministeriön henkilöstökulut (16,178 milj. euroa) nousivat noin 1,769 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Sisäministeriön henkilöstökulujen nousu selittyy pääosin henkilötyövuosimäärän kasvulla ja tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä maksetusta 9,2 %:n suuruisesta kertaerästä ja VES-korotuksista. Sisäministeriön henkilötyövuosimäärä nousi noin 13,6 htv:llä vuodesta 2019.

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön vuokramenot olivat noin 0,166 milj. euroa vuonna 2019 ja ne olivat noin 0,135 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kriisinhallintakeskuksen osuus vuokrista oli noin 0,130 milj. euroa.

Palvelujen ostojen määrä (10,580 milj. euroa) kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 0,532 milj. euroa. Palvelujen ostoista noin sisäministeriön osuus oli noin 10,252 milj. euroa ja Kriisinhallintakeskuksen osuus noin 0,328 milj. euroa. Suurin osa palvelujen ostoista muodostui erilaisista ICT-palveluista. ICT-käyttöpalveluiden ostojen määrä oli 6,344 milj. euroa, mikä oli 0,344 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2018. Tietoliikennepalvelujen määrä (0,021 milj. euroa) laski edellisestä vuodesta noin 0,196 milj. euroa. ICT-palvelujen ostot valtion virastoilta ja laitoksilta (0,799 milj. euroa) nousivat 0,306 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot valtion virastoilta (0,263 milj. euroa) nousi 0,044 milj. euroa edellisestä vuodesta. Asiantuntija- ja tutkimuspalvelujen ostojen määrä (1,043 milj. euroa) nousi 0,169 milj. eurolla, ravitsemispalvelujen määrä (0,295 milj. euroa) nousi 0,015 milj. eurolla ja muiden ulkopuolisten palvelujen määrä (0,803 milj. euroa) nousi 0,274 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Muiden kulujen määrä (3,737 milj. euroa) nousi 2,643 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Sisäministeriön osuus muiden kulujen määrästä oli noin 1,542 milj. euroa ja Kriisinhallintakeskuksen osuus oli noin 2,195 milj. euroa. Suurimmat erät muissa kuluissa olivat muut kustannusten korvaukset (1,771 milj. euroa) ja matkustuspalveluiden ostot (1,635 milj. euroa). Muut kustannukset korvaukset toteutuivat Kriisinhallintakeskuksessa. Matkustuspalvelujen määrä (1,635 milj. euroa) nousi 0,733 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Kriisinhallintakeskuksen osuus matkustuspalveluiden ostoista oli noin 0,366 milj. euroa. Sisäministeriön osuus matkustuspalveluiden ostoista oli noin

1,269 milj. euroa (0,902 milj. euroa vuonna 2018). Sisäministeriön matkustuspalvelujen ostojen määrän nousuun vaikutti pääasiassa EU-puheenjohtajakausi ja siihen valmistautuminen. Kotimaan päivärahojen määrä (0,045 milj. euroa) nousi 0,009 milj. euroa edellisestä vuodesta ja ulkomaan päivärahojen määrä (0,147 milj. euroa) nousi 0,057 milj. euroa edellisestä vuodesta.

Sisäiset kulut (28,917 milj. euroa) olivat 11,617 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Sisäiset kulut olivat pääosin EUSA-rahaston rahastokauden 2014–2020 maksatuksia ja saman rahastokauden vuodelle 2019 kirjattuja siirtovelkoja.

Satunnaisiin tuottoihin (466,71 euroa) on kirjattu palvelukeskukselta laskutettuja viivästyskoroista aiheutuneita kuluja.

Siirtotalouden tuotot (18,266 milj. euroa) olivat 6,007 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Siirtotalouden tuotot olivat komission rahoitusta EU:n sisäasioiden rahastoon. Siirtotalouden kulut (4,084 milj. euroa) olivat 0,411 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna.

1.6.4 Tase

Vuoden 2019 taseen loppusumma (0,139 milj. euroa) pysyi lähes edellisen vuoden taseen loppusumman (0,133 milj. euroa) tasolla.

Taseen vastaavassa käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset (0,011 milj. euroa) pysyivät aiempien vuosien suuruksina. Ministeriön taseeseen sisältyvät ainoastaan taide-esineet ja arvopaperit, muu omaisuus on siirretty vuonna 2015 valtioneuvoston hallintoyksikköön. Lyhytaikaisten saamisten määrä (0,127 milj. euroa) nousi edellisestä vuodesta 0,006 milj. euroa. Lyhytaikaiset saamiset koostuvat pääosin myynti- ja laskutussaatavista.

Taseen vastattavissa lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä (40,548 milj. euroa) nousi 14,590 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Merkittävin muutos lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa oli siirtovelkojen määrän (14,709 milj. euroa) nousu 12,0 milj. eurolla. Nousu selittyy sillä, että EU:n sisäisen turvallisuuden rahastojen hankkeiden vuodelle 2019 kuuluvat maksuosuudet kirjattiin sisäministeriön kirjanpitoyksikössä aiempien vuosien menettelystä poiketen vuoden 2019 menoksi sen mukaisina kuin virastot ilmoittivat kirjaavansa omissa kirjanpidoissaan kyseisten hankkeiden tuottoja vuodelle 2019.

Taseen lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan sisältyvä Palosuojelurahaston yhdystilin saldo 23,215 milj. euroa kasvoi edellisestä vuodesta 1,746 milj. eurolla. Saatujen ennakoiden määrä (0,017 milj. euroa) pieneni 0,037 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Kirjanpitoyksiköiden välisten tilitysten määrä (0,666 milj. euroa) nousi 0,368 milj. eurolla edellisestä vuodesta ja edelleen tilitettävien erien määrä (0,592 milj. euroa) nousi 0,295 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Muiden lyhytaikaisten velkojen määrä (0,343 milj. euroa) nousi edellisestä vuodesta 0,227 milj. eurolla.

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Sisäministeriön sisäinen valvonta on järjestetty valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n (25.2.2000/217) edellyttämällä tavalla. Sisäministeriössä ja sen hallinnonalalla on sisäisen valvonnan järjestämisestä annettu määräys, jonka tarkoituksena on yhdessä muiden sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevien säädösten, määräysten ja ohjeiden (mm. työjärjestys, taloussääntö ja riskienarviointiin ja riskienhallinnan ohje) kanssa luoda asianmukaiset ja riittävät toimintaperiaatteet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyille. Sisäministeriön ja sen hallinnonalan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaperiaatteissa hyödynnetään soveltuvin osin yleisesti tunnettuja kansainvälistä COSO -sisäisen valvonnan viitekehystä ja ISO 31000:2009 riskienhallintastandardia.

Sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla varmistetaan, että ministeriössä on olemassa ja käytössä sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt. Sisäministeriön sisäinen valvonta muodostuu ministeriön johdon suorittamasta valvonnasta ja toimintaprosesseihin sisältyvistä valvontamenettelyistä. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat jokaisen sisäministeriön työntekijän työtehtäviin. Jokainen henkilö vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta omien tehtäviensä osalta. Sisäinen valvonta on jatkuvasti menettelyjä ja toimintoja, joiden avulla pyritään varmistamaan toiminnan tavoitteiden saavuttaminen lainmukaisesti ja tuloksellisesti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä johtaa ja niiden riittävydestä vastaa sisäministeriössä kansliapäällikkö tukenaan osastojen ja erillisyyksiköiden päälliköt.

Kansliapäällikkö ja yhdessä osasto- ja erillisyyksiköiden päälliköiden kanssa varmistaa, että ministeriössä luodaan riittävät sisäisen valvonnan rakenteet ja järjestelmät arvioimalla ja tarkastamalla säännöllisesti niiden toimivuutta ja tehokkuutta. Sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosasto ohjaa sisäministeriön ja hallinnonalan sisäisen valvonnan toimintaperiaatteita ja koordinoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä.

Lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienarvioinnin varmennustehtävässä ministeriön johdon tukena toimivat sisäisen tarkastuksen yksikkö sekä laillisuusvalvonta-toiminto.

Sisäministeriön sisäisen tarkastuksen yksikkö on organisatorisesti riippumaton ja se raportoi suoraan kansliapäällikölle. Sisäinen tarkastus toimii sisäisen tarkastuksen ohjesäännön puitteissa, noudattaen toiminnassaan sisäisen tarkastuksen kansainvälisesti hyväksytyjä ammattistandardeja, eettisiä sääntöjä ja soveltuvin osin hyvää julkishallinnon tilintarkastustapaa. Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä, tuottaen tietoa siitä, onko ministeriössä sekä hallinnonalan virastoissa toimittu niille asetettujen edellytysten ja tavoitteiden mukaisesti, onko toimintaa kuvaava informaatio riittävää ja oikeaa sekä onko taloudenhoito ja toiminta toteutettu laillisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ministeriön laillisuusvalvonta-asioiden ja ministeriölle osoitettujen kanteluiden käsittelystä vastaa ministeriön osastojen laillisuusvalvontatoiminto. Laillisuusvalvonta on kohdennettua sisäistä valvontaa, jonka keskeisenä tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa kansalaisten luottamusta ministeriöön ja sen hallinnonalaan sekä tuottaa ministeriön ja virastojen johdolle oikeaa, ajantasaista ja riittävää tietoa toiminnan lainmukaisuudesta. Laillisuusvalvonnalla pyritään estämään ennalta mahdolliset virheet, mutta myös paljastamaan ja saattamaan asianmukaiseen menettelyyn virheellinen tai lainvastainen toiminta. Laillisuusvalvonnasta on annettu sisäministeriössä erillinen ohje.

Sisäministeriön riskienhallintajärjestelmän tavoitteena on vahvistaa sisäministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutusta ja seurantaa. Riskienhallinta pohjautuu sisäministeriön hallinnon alan riskienhallintapolitiikkaan. Riskienhallinnan perustana ovat ministeriön hallinnonalan yhteinen riskimalli. Sisäministeriössä on alkuvuodesta 2019 toteutettu kokonaisvaltainen riskien arviointi. Riskien arvioinnit on toteutettu arviointiryhmissä, joihin on osallistunut ministeriön eri toimialojen laaja-alainen asiantuntemus. Riskit alustavine hallintakeinoineen on arviointien jälkeen käsitelty ministeriön kansliapäällikön kanssa ja esitelty kansliapäällikön johtoryhmässä. Ministeriön kriittiset riskit on vastuutettu niitä koskevien toimialojen toimialan mukaisille osastoille ja virkamiehille, joiden tehtävänä on hallintakeinojen tarkempi määrittely ja toteutus. Ministeriön johdolle raportoidaan riskeistä säännöllisesti.

Sisäisen valvonnan arviointitapaa on uudistettu sisäministeriössä ja arvioinnissa on otettu käyttöön sisäisen valvonnan arviointikehikko, mikä perustuu valtiovarain controller -toiminnon suositukseen. Sisäisen valvonnan arviointi perustuu sisäministeriön hallinnon alan sisäisen valvonnan määräykseen. Sisäisen valvonnan arviointi toteutettiin sisäministeriössä tammikuussa 2020 sisäisen valvonnan arviointikehikon avulla hyödyntäen sähköistä työkalua. Arviointiin on osallistunut laajasti osastojen ja erillis-yksiköiden edustus ja sisäisen valvonnan periaatteiden arviointi on esitelty ja käyty

läpi kansliapäällikön johtoryhmässä. Sisäinen valvonta on arvioitu periaatteiden 1–9 osalta kattavasti tavoitetilatasolla ja periaatteiden 10–17 osalta periaate-tasolla. Sisäisen valvonnan arvioinnin loppuunsaattamiseksi tavoitteena on tehdä periaatteiden 10–17 osalta vielä kattava tavoitetila-arvio vuoden 2020 aikana.

Sisäministeriön sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu ministeriön riskienhallintasuunnitelmaan ja sisäisen valvonnan arviointitulokseen. Arviointi ei ole suoraan vertailukelpoinen aiempien vuosien kanssa, koska edellisinä vuosina arviointi on tehty sisäisen valvonnan varmennuskarttaa hyödyntäen. Sisäministeriön sisäisen valvonnan tilan voidaan kuitenkin todeta säilyneen vakaana ja muutokset voidaan katsoa normaaliksi vuosivaihteluksi. Sisäministeriön sisäisen valvonnan arviointi osaluottain:

- Ohjausympäristö on pääosin asianmukaisesti järjestetty, kehitettävää havaittiin osaamisen hallinnassa.
- Riskien arviointi on pääosin asianmukaisesti järjestetty, kehitettävää havaittiin tavoitteiden mittaamisessa sekä riskienhallinnassa.
- Valvontatoimenpiteet on asianmukaisesti järjestetty, toiminnassa ei todettu olennaisia puutteita. Arviointia jatketaan vuoden 2020 aikana.
- Tieto ja viestintä on asianmukaisesti järjestetty, toiminnassa ei todettu olennaisia puutteita. Arviointia jatketaan vuoden 2020 aikana.
- Seurantatoimenpiteet on asianmukaisesti järjestetty, toiminnassa ei todettu olennaisia puutteita. Arviointia jatketaan vuoden 2020 aikana.

Vuonna 2020 keskeisiä kehittämiskohteita ovat 2019 käyttöön otetun sisäministeriön hallinnonalan uuteen ohjausmalliin liittyvä tavoitteiden mittaaminen ja osaamisen hallinnan kehittäminen. Tulevaisuuden ohjausmalli tukee konsernistrategian toimeenpanoa.

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet. Sisäministeriön sisäinen tarkastus on käynyt kirjanpitoyksikön arviointi- ja vahvistuslausuman läpi ja toteaa, että lausumassa esitetty arvio vastaa sisäiselle tarkastukselle muodostunutta kuvaa ministeriön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

1.8 Arviointien tulokset

Euroopan tilintarkastustuomioistuin suoritti 10.–14.9.2018 tuloksellisuustarkastuksen koskien rajavalvontaa tukevia sisäisen turvallisuuden tietojärjestelmiä joita on rahoitettu Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden rahastosta (ISF). Tarkastus koski

Schengenin tietojärjestelmää (SIS II), viisumitietojärjestelmää (VIS), Eurodac-järjestelmää (järjestelmä turvapaikanhakijoiden sormenjälkien vertailua varten), Euroopan rajavalvontajärjestelmää (Eurosur) ja matkustajarekisteriä (PNR).

Tarkastuksessa tutkittiin, onko ennen rajaa ja/tai rajalla käytettävää em. viittä järjestelmää varten käytössä asianmukainen hallintokehys ja arvioitiin, edistääkö jäsenvaltioiden ja EU:n elinten välinen yhteistyö vaikuttavaa rajavalvontaa. Lisäksi tarkastuksessa keskityttiin siihen, vastaavatko tietojärjestelmät rajavartijoiden tarpeita.

Lopullinen tarkastusraportti julkaistiin marraskuussa 2019. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että järjestelmät oli yleisesti ottaen suunniteltu hyvin edistämään tehokkaita rajatarkastuksia ja tarkastuksen kohteena olleet jäsenvaltiot (Italia, Luxemburg, Puola, Ranska ja Suomi) noudattivat yleensä sovellettavaa lainsäädäntökehystä. Tarkastuksessa havaittiin, että rajavartijat käyttävät järjestelmiä entistä enemmän ja tukeutuvat niihin rajatarkastuksissa. Järjestelmistä kuitenkin puuttuu tällä hetkellä joitakin tietoja tai niitä ei ole syötetty järjestelmään ajoissa, ja tämä vähentää joidenkin rajatarkastusten tehokkuutta. Lisäksi tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että jäsenvaltiot jakavat yhä enemmän tietoa järjestelmien kautta, mutta oikeudelliset rajoitukset estävät henkilöresurssien jakamisen: muissa jäsenvaltioissa vierailevat rajavartijat eivät saa käyttää isäntämaidensa tietojärjestelmiä rajatarkastuksia tehdessään. Myös järjestelmien (VIS ja SIS II) koulutusympäristöissä oli puutteita.

Tarkastuksen tuloksina ei havaittu mitään sellaista, jolla olisi suoria vaikutuksia tarkastettuihin jäsenvaltioihin. Korjaavia toimia (suosituksia) ei myöskään esitetty suoraan jäsenvaltioille, vaan ne kohdistettiin komissiolle. Komission tulee tarkastuksen perusteella mm. edistää järjestelmien koulutusympäristöjen käyttöä jäsenvaltioissa, nopeuttaa Schengen-arviointien aikana havaittujen puutteiden korjaamista, parantaa tietojen laadunvalvontamenettelyjä sekä vähentää tietojen tallennusten viiveitä.

1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Sisäministeriö on tehnyt EU:n sisäasioiden rahastojen vastuuviranomaisena rahoittamiinsa hankkeisiin viisi takaisinperintää, arvoltaan yhteensä 112 852,81 euroa. Yhden edellä mainitun takaisinperinnän osalta saatava suoritetaan sisäministeriölle vuonna 2020, mutta takaisinperintäpäättös on tehty vuonna 2019. Kaikki viisi takaisinperintää kohdistuivat turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta rahoitettuihin hankkeisiin.

Lisäksi kolmeen hankkeeseen kohdistui takaisinperittävää, joista tehdään päätös vuonna 2020. Näistä yksi kohdistuu turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta rahoitettuun hankkeeseen ja kaksi sisäisen turvallisuuden rahastosta rahoitettuihin hankkeisiin.

Kaikissa takaisinperinnöissä kyse on hankkeille maksetun EU-osarahoitusosuuden palauttamisesta.

Vuoden 2019 aikana EU-osarahoitettujen hankkeiden tarkastuksissa ja valvonnassa ei ole havaittu väärinkäytöksiä tai rikoksia, vaan kyse on ollut virheistä tai puutteista raportoinnissa, dokumentoinnissa ja menettelyissä, ml. rahoitus muista EU-lähteistä.

Vuoden 2019 aikana ei havaittu virheitä ja väärinkäytöksiä.

2 Sisäministeriön talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA+LTA:t)	Tilinpäätös 2019	Vertailu tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot			618	618,14	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero		618	618,14	0,00	100
12. Sekalaiset tulot		36 288 196,66	43 003 135	32 929 528,93	-10 073 606,03	77
12.24.99.	Ulkoministeriön hallinnonalan tulot		35 883	35 883,44	0,00	100
12.26.98.	EU:lta saatavat tulot	24 273 579,78	28 340 000	18 266 393,97	-10 073 606,03	64
12.26.99.	Sisäministeriön hallinnonalan muut tulot	775,08	1 800	1 800,00	0,00	100
	12.26.99.3. Muut tulot	775,08	1 800	1 800,00	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	12 013 841,80	14 625 452	14 625 451,52	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset		585,39	626	626,47	0,00	100
13.03.01.	Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	585,39	626	626,47	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		36 288 782,05	43 004 380	32 930 773,54	-10 073 606,03	77

SISÄMINISTERIÖN JULKAISUJA 2020:4

Pääloukan, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilin- päätös 2018	Talous- arvio 2019 (TA + LTA:t)	Talous- arvion 2019 määrä- rahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärä- rahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia		104 325,62	426 878	421 281,39	5 596,86	426 878,25	0,00	53 751,10	479 045,80	473 448,94	5 596,86
23.01.03.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)		66 795	66 794,70		66 794,70			66 794,70	66 794,70	
	23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot		66 795	66 794,70		66 794,70			66 794,70	66 794,70	
23.01.24.	Suomen EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)	104 000,00	358 500	352 903,14	5 596,86	358 500,00		53 751,10	412 251,10	406 654,24	5 596,86
	23.01.24.1. Lisähenkilöstön palkkausmenot sekä muut kulutusmenot (EK)	104 000,00	358 500	352 903,14	5 596,86	358 500,00		53 751,10	412 251,10	406 654,24	5 596,86
23.01.29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	325,62	1 584	1 583,55		1 583,55	0,00				
24. Ulkoministeriön hallinnonala		71 700,00	14 196 216	14 043 877,18	100 000,00	14 143 877,18	52 338,42	71 700,00	171 700,00	71 506,81	100 000,00
24.01.29.	Ulkoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		36 216	36 215,60		36 215,60	0,00				
	24.01.29.1. Ulkoasiainhallinnon arvonlisäveromenot		36 216	36 215,60		36 215,60	0,00				

SISÄMINISTERIÖN JULKAISUJA 2020:4

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
24.10.21.	0,00	14 060 000	14 007 661,58		14 007 661,58	52 338,42					
Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (kiinteä määräraha)											
24.10.21.01.	0,00	14 060 000	14 007 661,58		14 007 661,58	52 338,42					
Siviilikriisinhallinta (EK)											
24.90.68.	71 700,00	100 000		100 000,00	100 000,00		71 700,00	171 700,00	71 506,81	100 000,00	
Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)											
26. Sisäministeriön hallinnonala	47 990 954,27	74 675 093	25 341 367,37	48 777 126,36	74 118 493,73	556 599,40	56 548 299,55	127 360 299,55	59 532 644,06	53 225 203,84	
26.01.01.	13 974 000,00	14 447 000	11 723 237,57	2 723 762,43	14 447 000,00		3 968 560,16	18 415 560,16	15 691 797,73	2 723 762,43	
Sisäministeriön toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)											
26.01.01.1.	13 724 000,00	14 007 000	11 702 234,16	2 304 765,84	14 007 000,00		3 722 033,69	17 729 033,69	15 424 267,85	2 304 765,84	
Toimintamenot (KPY)											
26.01.01.2.	250 000,00	250 000	21 003,41	228 996,59	250 000,00		246 526,47	496 526,47	267 529,88	228 996,59	
Tutkimustoiminta (KPY)											
26.01.01.3.		190 000		190 000,00	190 000,00			190 000,00		190 000,00	
Rahoitusoikaisut (EK) (enintään)											
26.01.04.	95 000,00	1 461 000	1 416 953,13	44 046,87	1 461 000,00		116 676,80	1 577 676,80	1 533 629,93	44 046,87	
Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet (nettob) (siirtomääräraha 2 v)											
26.01.04.1. SKH kot. valm. yhteensovittaminen (KPY)	95 000,00	20 000	15 332,50	4 667,50	20 000,00		0,00	20 000,00	15 332,50	4 667,50	

SISÄMINISTERIÖN JULKAISUJA 2020:4

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilin- päätös 2018	Talous- arvio 2019 (TA + LTA:t)	Talous- arvion 2019 määrä- rahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärä- rahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
26.01.04.2. SKH kot. valm. CMC (KPY)	0,00	1 441 000	1 401 620,63	39 379,37	1 441 000,00		116 676,80	1 557 676,80	1 518 297,43	39 379,37	
26.01.20. Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	7 017 000,00	7 929 000	5 503 919,21	2 425 080,79	7 929 000,00		1 176 114,51	9 105 114,51	6 680 033,72	2 425 080,79	
26.01.24. EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (siirtomääräraha 3 v)	18 875 000,00	43 165 000	2 349 904,14	40 815 095,86	43 165 000,00		47 671 927,13	90 836 927,13	33 373 753,79	45 263 173,34	
26.01.24.1. AMIF (KPY)	7 995 000,00	20 520 000	0,00	20 520 000,00	20 520 000,00		30 841 183,99	51 361 183,99	14 893 440,34	24 617 743,65	
26.01.24.2. ISF-B (KPY)	5 540 000,00	20 845 000	2 349 904,14	18 495 095,86	20 845 000,00		9 135 655,45	29 980 655,45	11 195 726,83	18 634 928,62	
26.01.24.3. ISF-P (KPY)	3 925 000,00						6 007 000,00	6 007 000,00	5 999 778,34	7 221,66	
26.01.24.4. EUSA Tekninen tuki (KPY)	1 300 000,00	1 300 000	0,00	1 300 000,00	1 300 000,00		1 373 087,69	2 673 087,69	1 284 808,28	1 388 279,41	
26.01.24.5. Solid (KPY)	115 000,00	500 000	0,00	500 000,00	500 000,00		315 000,00	815 000,00	0,00	615 000,00	
26.01.29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	2 049 393,18	1 995 193	1 995 193,13		1 995 193,13	0,00					
26.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille (arviomääräraha)	753 238,11	971 900	761 273,96		761 273,96	210 626,04					
26.10.01. Poliisitoimen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	670 000,00	385 000	15 904,21	369 095,79	385 000,00		273 597,72	658 597,72	289 501,93	369 095,79	

SISÄMINISTERIÖN JULKAISUJA 2020:4

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilin- päätös 2018	Talous- arvio 2019 (TA + LTA:t)	Talous- arvion 2019 määrä- rahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärä- rahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
26.10.01.4. Sisäministeriön menot (KPY)	670 000,00	385 000	15 904,21	369 095,79	385 000,00		273 597,72	658 597,72	289 501,93	369 095,79	
26.30.01.	3 675 000,00	3 125 000	862 933,09	2 262 066,91	3 125 000,00		3 257 230,50	6 382 230,50	1 717 711,94	2 262 066,91	
26.30.01.2. Muut pelastustoimen toimintamenot (KPY)	675 000,00	1 025 000	786 180,49	238 819,51	1 025 000,00		466 144,57	1 491 144,57	1 252 325,06	238 819,51	
26.30.01.4. Pelastustoimen uudistus / ICT (KPY)	3 000 000,00	2 000 000	49 182,42	1 950 817,58	2 000 000,00		2 791 085,93	4 791 085,93	437 816,70	1 950 817,58	
26.30.01.5. Pelastustoimen lähialueyhteistyö (KPY)		100 000	27 570,18	72 429,82	100 000,00			100 000,00	27 570,18	72 429,82	
26.30.20. Erytymenot (arviomääräraha)	682 322,98	896 000	550 026,64		550 026,64	345 973,36					
26.40.01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	200 000,00	300 000	162 022,29	137 977,71	300 000,00		84 192,73	384 192,73	246 215,02	137 977,71	
26.40.01.2. Maahanmuuttohallinnon kehittäminen (KPY)	200 000,00	300 000	162 022,29	137 977,71	300 000,00		84 192,73	384 192,73	246 215,02	137 977,71	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	164 977,00	13 409 684	9 683,63	13 400 000,00	13 409 683,63	0,00	169 890,20	13 573 850,20	111 985,04	13 439 058,48	
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan		5 724	5 723,63		5 723,63	0,00					

SISÄMINISTERIÖN JULKAISUJA 2020:4

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilin- päätös 2018	Talous- arvio 2019 (TA + LTA:t)	Talous- arvion 2019 määrä- rahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärä- rahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
arvonlisäveromenot (arviomääräraha)											
28.60.12.	4 977,00	3 960	3 960,00	0,00	3 960,00			3 960,00	3 960,00	0,00	
Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)											
28.70.05.	160 000,00	13 400 000	0,00	13 400 000,00	13 400 000,00		169 890,20	13 569 890,20	108 025,04	13 439 058,48	
Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)											
28.70.05.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistäminen	160 000,00	11 000 000	0,00	11 000 000,00	11 000 000,00		169 890,20	11 169 890,20	108 025,04	11 039 058,48	
28.70.05.4. Pelastustoimen uudistus (EK) (varattu)		2 400 000	0,00	2 400 000,00	2 400 000,00			2 400 000,00		2 400 000,00	
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	16 740,77						0,00	0,00	0,00	0,00	
32.30.51.	16 740,77						0,00	0,00	0,00	0,00	
Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)											

SISÄMINISTERIÖN JULKAISUJA 2020:4

Pääloukan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilin- päätös 2018	Talous- arvio 2019 (TA + LTA:t)	Talous- arvion 2019 määrä- rahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärä- rahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	16 740,77						0,00	0,00	0,00	0,00	
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	4 395,76										
33.20.50.	4 395,76										
Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)											
33.20.50.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	4 395,76										
Määrärahatilit yhteensä	48 353 093,42	102 707 871	39 816 209,57	62 282 723,22	102 098 932,79	608 937,82	56 843 640,85	141 584 895,55	60 189 584,85	66 769 859,18	

3 Sisäministeriön tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2019–31.12.2019		1.1.2018–31.12.2018	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	1 560,00		5 460,00	
Muut toiminnan tuotot	<u>913 468,42</u>	915 028,42	<u>825 030,36</u>	830 490,36
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	288 691,30		76 910,58	
Henkilöstökulut	28 953 049,78		14 408 814,84	
Vuokrat	165 801,35		30 277,95	
Palvelujen ostot	10 579 978,70		10 047 774,70	
Muut kulut	3 736 753,39		1 093 380,60	
Sisäiset kulut	<u>28 917 386,18</u>	<u>-72 641 660,70</u>	<u>17 300 742,27</u>	<u>-42 957 900,94</u>
JÄÄMÄ I		-71 726 632,28		-42 127 410,58
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	641,46		590,39	
Rahoituskulut	<u>-655,32</u>	-13,86	<u>-62,27</u>	528,12
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	<u>466,71</u>	<u>466,71</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
JÄÄMÄ II		-71 726 179,43		-42 126 882,46
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
EU:n toimielimiltä ja muilta elimiltä	<u>18 266 393,97</u>	18 266 393,97	<u>24 273 579,78</u>	24 273 579,78
Kulut				
Paikallishallinnolle	2 068 515,16		1 742 649,55	
Elinkeinoelämälle	0,00		675 049,10	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	1 254 199,94		1 323 881,86	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	<u>761 273,96</u>	<u>-4 083 989,06</u>	<u>753 238,11</u>	<u>-4 494 818,62</u>
JÄÄMÄ III		-57 543 774,52		-22 348 121,30
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	618,14		0,00	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-2 059 546,72</u>	<u>-2 058 928,58</u>	<u>-2 087 940,09</u>	<u>-2 087 940,09</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-59 602 703,10</u>		<u>-24 436 061,39</u>

4 Sisäministeriön tase

		31.12.2019		31.12.2018	
VASTAAVAA					
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET					
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
	Muut aineelliset hyödykkeet	4 204,70	4 204,70	4 204,70	4 204,70
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET					
	Käyttöomaisuusarvopaperit	7 702,50	7 702,50	7 702,50	7 702,50
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ			11 907,20		11 907,20
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS					
LYHYTAIKAISET SAAMISET					
	Myyntisaamiset	260,00		2 527,17	
	Siirtosaamiset	119 955,36		76 232,22	
	Muut lyhytaikaiset saamiset	5 427,06		42 149,55	
	Ennakkomaksut	1 000,00	126 642,42	0,00	120 908,94
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ			126 642,42		120 908,94
VASTAAVAA YHTEENSÄ			138 549,62		132 816,14

		31.12.2019		31.12.2018	
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
VALTION PÄÄOMA					
	Valtion pääoma 1.1.1998	-9 948 990,96		-9 948 990,96	
	Edellisten tilikausien pääoman muutos	-15 875 477,89		-16 775 977,97	
	Pääoman siirrot	45 018 159,86		25 336 561,47	
	Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-59 602 703,10	-40 409 012,09	-24 436 061,39	-25 824 468,85
VIERAS PÄÄOMA					
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA					
	Talousarvion ulkopuolelle olevien valtion rahastojen yhdistilit	23 215 123,92		21 469 055,40	
	Saadut ennakot	17 001,72		54 382,86	
	Ostovelat	1 005 494,54		1 014 172,15	
	Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	665 697,78		297 843,18	
	Edelleen tilittävät erät	592 475,47		297 673,21	
	Siirtovelat	14 708 600,87		2 708 941,69	
	Muut lyhytaikaiset velat	343 167,41	40 547 561,71	115 216,50	25 957 284,99
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ			40 547 561,71		25 957 284,99
VASTATTAVAA YHTEENSÄ			138 549,62		132 816,14

5 Liitetiedot

5.1 Tilinpäätöslaskelmien liitteet

- Liite 1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus
- Liite 2 Nettotuetut tulot ja menot
- Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset
- Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat
- Liite 5 Henkilöstökulujen erittely
- Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
- Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
- Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut
- Liite 9 Talousarvionaloudesta annetut lainat
- Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
- Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat
- Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut
- Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- Liite 14 Taseeseen sisällyttömät rahastoidut varat
- Liite 15 Velan muutokset
- Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio
- Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten vaikutukset

Kriisinhallintakeskus siirrettiin 1.1.2019 alkaen Pelastusopistosta osaksi sisäministeriön kirjanpitoyksikköä.

Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunta siirrettiin 1.1.2019 alkaen ympäristöministeriön hallinnonalta sisäministeriön hallinnonalalle momentille 26.01.25.

Siirroilla on vaikutusta ministeriön käytössä oleviin määrärahoihin ja niiden käyttöön, htv-määriin, tuotto- ja kululaskelmaan, taseeseen sekä myös tilinpäätöksen liitteisiin.

2. Valuuttakurssi, jolla ulkomaanrahamääräiset velat ja saamiset sekä muut sitoumukset on muutettu Suomen rahaksi

Ministeriön ulkomaanrahamääräiset velat eivät ole olennaisia, joten niitä ei ole muutettu tilinpäätöspäivän kurssiin. Velat on viety kirjanpitoon tapahtuman syntymispäivän mukaiseen valuuttakurssiin euroiksi muutettuina ja syntyvät kurssierot käsitellään maksuperusteisesti.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja niiden muutokset

Kirjanpitoyksikön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät ovat talousarvioasetuksen 66 a §:n mukaisia.

Ministeriön palkkakulujen jaksotus on tehty ottamalla vuoden 2019 kirjanpitoon vain vuoden 2019 loppuun mennessä maksetut palkat. Jaksotus on tehty vastaavalla tavalla jo edellisen vuoden tilinpäätöksessä.

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2018–2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työntekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä on suuruudeltaan 9,2 %:a yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta.

Kertaerää ei jaksotettu tilikaudelle 2018, vaan se kirjattiin kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi.

EU:n sisäisen turvallisuuden rahastojen hankkeiden vuodelle 2019 kuuluvat maksusuudet on kirjattu sisäministeriössä vuoden 2019 menoksi sen mukaisina kuin virastot ovat ilmoittaneet kirjaavansa omissa kirjanpidoissaan kyseisten hankkeiden tuottoja vuodelle 2019.

Muutoin menot on kohdennettu suoriteperusteisesti (toimintamenot) tai maksatuspäätoisperusteisesti (siirtotalouden menot).

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuneet tuotot ja kulut sekä talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset

Valtiovarainministeriön määräyksen TM 1603, VM/23/00.00.00./2016 mukaan tilinpäätöksen liitteellä 1 esitetään aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä. Sisäministeriö ei esitä tässä kohdassa sellaisia eriä, jotka ovat suuruudeltaan alle 5 000 euroa.

Valtorin 7 932,26 euron suuruinen lasku YJA-käyttöönostonprojektin joulukuun 2018 menoista on kirjattu vuoden 2019 menoksi tositenumeraalla XA-1200000084.

Air Navigation Services Finlandin 217 814,44 euron suuruinen lasku vuonna 2018 toteutuneista ilma-aluskaluston käytön menoista on kirjattu vuoden 2019 kuluksi tositenumeraalla XB-1300000002.

Poliisihallituksen 57 970 euron suuruinen lasku vuonna 2018 tehdystä kehitystyöstä on kirjattu vuoden 2019 menoksi tositteella XA-1200000204.

Suojelupoliisin 6 310 euron suuruinen joulukuussa 2018 tehdyistä turvallisuus selvityksistä on kirjattu vuoden 2019 menoksi tositteella XA-1200000390.

Valtiokonttorin 15 000 euron suuruinen takaisinperintä koskien oikeudenkäyntien viivästymisestä vuonna 2017 suoritettuja hyvityksiä sisäministeriön hallinnonalalla on kirjattu vuoden 2019 menoksi tositenumeraalla XA-1200000419.

Ahvenanmaan valtionviraston 5 560,79 euron suuruinen lasku oikeuslääketieteellisistä tutkimuksista ja ruumiinkuljetuksista joulukuulta 2018 on kirjattu vuoden 2019 menoksi tositenumeraalla XA-1200000041.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen 34 500 euron suuruinen lasku vuoden 2018 rahapesuasioiden kustannuksista on kirjattu vuoden 2019 menoksi tositenumeraalla XA-1200000873.

Sisäministeriö teki 20.3.2019 hankkeeseen SMDno-2017-423 Sisäiset siirrot 3 EUSA-rahastojen vastuuviranomaisena 109 235,89 euron suuruisen takaisinperintäpäätöksen vuonna 2018 liikaa maksetun rahaston tuen osuudesta. Takaisinperintä on kirjattu vuodelle 2019 menon oikaisuksi tositteella YA-1000000206.

Palosuojelurahaston lopputilitys 170 830,00 euroa vuonna 2018 päättyneelle Pelastustoimen uudistushankkeelle on kirjattu vuoden 2019 tuotoksi tositenumeraalla YA-1000000059.

5. Selvitys tiedoista, jotka eivät ole vertailukelpoisia edelliseen vuoteen

Kriisinhallintakeskus siirrettiin 1.1.2019 alkaen Pelastusopistosta osaksi sisäministeriön kirjanpitoyksikköä.

Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunta siirrettiin 1.1.2019 alkaen ympäristöministeriön hallinnonalta sisäministeriön hallinnonalalle momentille 26.01.25.

Siirroilla on vaikutusta ministeriön käytössä oleviin määrärahoihin ja niiden käyttöön, htv-määriin, tuotto- ja kululaskelmaan, taseeseen sekä myös tilinpäätöksen liitteisiin.

6) Selvitys tilinpäätöksen jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kun niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa

Ei ilmoitettavaa.

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
26.01.01. Sisäministeriön toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	14 721 872,78	14 747 000	12 466 731,58		15 190 494,01				16 438 775,04	
	Bruttotulot	747 872,78	300 000	743 494,01		743 494,01				746 977,31	
	Nettomenot	13 974 000,00	14 447 000	11 723 237,57	2 723 762,43	14 447 000,00	0,00	3 968 560,16	18 415 560,16	15 691 797,73	2 723 762,43
26.01.04. Siviilikriinhallinnan kotimaan valmiudet (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	95 000,00	1 521 000	1 516 531,79		1 560 578,66				1 633 208,59	
	Bruttotulot	0,00	60 000	99 578,66		99 578,66				99 578,66	
	Nettomenot	95 000,00	1 461 000	1 416 953,13	44 046,87	1 461 000,00	0,00	116 676,80	1 577 676,80	1 533 629,93	44 046,87
26.10.01. Poliisitoimen toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	670 000,00		15 904,21		385 000,00				289 501,93	
	Bruttotulot	0,00		0,00		0,00				0,00	
	Nettomenot	670 000,00	385 000	15 904,21	369 095,79	385 000,00	0,00	273 597,72	658 597,72	289 501,93	369 095,79
26.30.01. Pelastustoimen toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	3 714 548,38		929 334,24		3 191 401,15				1 784 113,09	
	Bruttotulot	39 548,38		66 401,15		66 401,15				66 401,15	
	Nettomenot	3 675 000,00	3 125 000	862 933,09	2 262 066,91	3 125 000,00	0,00	3 257 230,50	6 382 230,50	1 717 711,94	2 262 066,91
26.40.01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	200 000,00		162 022,29		300 000,00				246 215,02	
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	200 000,00	300 000	162 022,29	137 977,71	300 000,00	0,00	84 192,73	384 192,73	246 215,02	137 977,71

Sisäministeriön tilinpäätöksen liitteet 3, 6–9, 11–13, 15–17

Liite 3:	Ei ilmoitettavaa
Liite 6:	Ei ilmoitettavaa
Liite 7:	Ei ilmoitettavaa
Liite 8:	Ei ilmoitettavaa
Liite 9:	Ei ilmoitettavaa
Liite 11:	Ei ilmoitettavaa
Liite 12:	Ei ilmoitettavaa
Liite 13:	Ei ilmoitettavaa
Liite 15:	Ei ilmoitettavaa
Liite 16:	Ei ilmoitettavaa
Liite 17:	Ei ilmoitettavaa

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi				Peruutettu	
				Tilijaottelu	Yhteensä
26. Sisäministeriön hallinnonala					14 602 451,65
Vuosi 2017					12 200 000,00
26.01.24.1. AMIF (KPY)				11 850 000,00	
26.01.24.2. ISF-P (KPY)				150 000,00	
26.01.24.5. Solid (KPY)				200 000,00	
Vuosi 2018					2 402 451,65
26.30.01.4. Pelastustoimen uudistus / ICT (KPY)				2 402 451,65	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala					22 806,68
Vuosi 2017					22 806,68
27.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus				22 806,68	
24. Ulkoministeriön hallinnonala					193,19
Vuosi 2018					193,19
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö				193,19	
Pääluokat yhteensä					14 625 451,52
Vuosi 2017					12 222 806,68
Vuosi2018					2 402 644,84

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2019	2018
Henkilöstökulut	24 428 837,06	12 328 146,28
Palkat ja palkkiot	24 160 092,71	12 263 735,62
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	268 744,35	64 410,66
Henkilösivukulut	4 524 212,72	2 080 668,56
Eläkekulut	4 180 378,94	1 934 541,35
Muut henkilösivukulut	343 833,78	146 127,21
Yhteensä	28 953 049,78	14 408 814,84
Johdon palkat ja palkkiot, josta	624 821,60	564 473,22
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	3 900,00	3 720,00
Johto	960,00	860,00
Muu henkilöstö	2 940,00	2 860,00

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2019						31.12.2018	
	Kappalemäärä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet		9 592,18	7 702,50			626,47	9 355,97	7 702,50
Aktia Oyj	1 027	9 592,18	7 702,50			626,47	9 355,97	7 702,50
Osakkeet ja osuudet yhteensä			7 702,50			626,47		7 702,50

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Sisäministeriöllä ei ole oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisällyttämättömät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	Organisaation toimintalue tai varojen käyttötarkoitus
Talousarvion ulkopuolella oleva valtion rahaston yhdystili Palosuojelurahasto	23 215 123,92	Palosuojelurahaston varoja käytetään palo- ja pelastustoimen edistämiseen. Palosuojelurahaston varat muodostuvat palovakuutusmaksuista perittävistä palosuojelumaksuista.

6 Allekirjoitukset

Tilinpäätösasiakirjan hyväksyminen

Olemme tänään hyväksyneet sisäministeriön kirjanpitoyksikön vuoden 2019 tilinpäätöksen.

Helsingissä 26.2.2020

Sisäministeri

Maria Ohisalo

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä . .2020

Johtava tilintarkastaja

Minna Tyrväinen

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi